

Цінуємо, Експериментуємо,
Надихаємо, Творимо, Розвиваємо

СІЧЕНЬ, 2023 р., №1 (4)

ОСВІТНІЙ ФОКУС

Електронне видання комунальної установи Хмельницької міської ради «Центр професійного розвитку педагогічних працівників»

Пріоритетним напрямом розвитку сучасної освіти є перенесення акцентів зі знань та умінь на формування в здобувачів освіти системи компетентностей, що потребує організації освітнього процесу через особистісно зорієнтований, компетентнісний та діяльнісний підходи. Їх реалізація забезпечується через застосування інтерактивних методів навчання, технологій розвитку критичного мислення, проблемне навчання тощо.

Нові підходи до навчання та виховання підростаючого покоління спрямовують освітній процес на підготовку дітей до життя, навчання їх критично мислити, одержувати інформацію з різних джерел, формування умінь домовлятися, співпрацювати у команді, брати на себе відповідальність, умінь знаходити нові рішення, креативно та нестандартно підходити до виконання завдань.

Запорукою успіху освітніх реформ є і постійний професійний розвиток педагогічних працівників, адже успішний педагог – це той, який готовий до застосування нових освітніх ідей, здатний постійно навчатися, бути у постійному творчому пошуку, адаптуватися до викликів часу. Це навички, які формуються у щоденній педагогічній практиці.

У цьому випуску пропонуємо вашій увазі матеріали з досвіду роботи із впровадження освітніх інновацій від педагогів закладів дошкільної та загальної середньої освіти Хмельницької МТГ. Маємо сподівання, що цей досвід стане у нагоді освітянам на шляху до підвищення якості освітнього процесу та надихне на створення власного освітнього контенту.

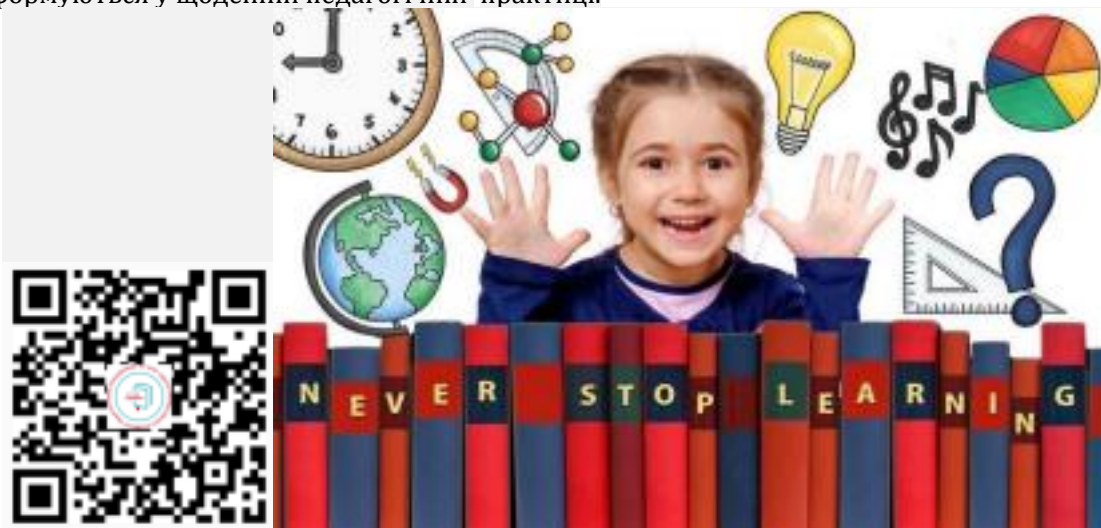
Комунальна установа Хмельницької міської ради «Центр професійного розвитку педагогічних працівників»

Хмельницький,
вул. Свободи, 2/1
+38 (097) 400-49-07
khmcenterteachers@gmail.com

Офіційний сайт ЦПРПП

<https://cprpp.khm.gov.ua/>

- ✓ Інформація про діяльність професійних спільнот
- ✓ Інформація про можливості професійного розвитку педагогічних працівників
- ✓ Методичний супровід
- ✓ Психологічна служба
- ✓ Реєстрація до професійних спільнот
- ✓ Замовлення консультацій

pixabay/artsybee

ОСВІТНІЙ ФОКУС СІЧЕНЬ, 2023, №1 (4) СЕРТИФІКАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

СЕРТИФІКАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ: ОСНОВНІ ЗАСАДИ

Відповідно до статті 51 Закону України "Про освіту", **сертифікація педагогічних працівників** – це зовнішнє оцінювання професійних компетентностей педагогічного працівника, що здійснюється шляхом незалежного тестування, самооцінювання та вивчення практичного досвіду роботи.

Метою сертифікації є виявлення та стимулювання педагогічних працівників з високим рівнем професійної майстерності, які володіють методиками компетентнісного навчання і новими освітніми технологіями та сприяють їх поширенню.

Порядок проведення сертифікації педагогічних працівників установлює [Положення про сертифікацію педагогічних працівників](#).

Педагогічні працівники беруть участь у сертифікації виключно на добровільних засадах і можуть відмовитися від участі на будь-якому її етапі.

Сертифікація передбачає три етапи:

- ✓ оцінювання фахових знань та умінь учасників сертифікації шляхом їх незалежного тестування, що організовується Українським центром оцінювання якості освіти та регіональними центрами;
- ✓ самооцінювання учасником сертифікації власної педагогічної майстерності;
- ✓ експертне оцінювання професійних компетентностей учасників сертифікації шляхом вивчення практичного досвіду їх роботи, що організовується Державною службою якості освіти та її територіальними органами.

Незалежне тестування фахових компетентностей

Незалежне тестування проводиться Українським центром оцінювання якості освіти відповідно до затвердженої програми.

Кожен розділ програми містить підрозділи, що відповідають професійним компетентностям вчителя початкової школи згідно з Професійним стандартом.

Регіональні центри проводять оцінювання фахових знань та умінь учасників сертифікації із застосуванням формату зовнішнього незалежного оцінювання.

Результати незалежного тестування визначають на підставі набраної учасником сертифікації кількості балів за виконання тестових завдань.

Результати незалежного тестування оприлюднюються у кабінетах учасників сертифікації

не пізніше ніж через 18 календарних днів з дня його проведення.

Програму структуровано відповідно до трудових функцій, визначених Професійним стандартом вчителя початкових класів:

- управління освітнім процесом,
- навчання учнів предметів (інтегрованих курсів);
- партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу;
- участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища.

Учасників сертифікації, які за підсумками проходження незалежного тестування набрали менше ніж 60 % від максимальної кількості тестових балів, вважають такими, які не пройшли незалежне тестування, і не допускають до участі в наступному етапі сертифікації.

Зразки тестів попередніх років

та онлайн-тести для підготовки можна знайти на сайті нашого Центру у розділі [«Сертифікація педагогічних працівників»](#).

Самооцінювання учасником сертифікації власної педагогічної майстерності

Другий етап сертифікації передбачає заповнення учасником *анкети самооцінювання власної педагогічної майстерності*. Форма та методичні рекомендації щодо заповнення такої анкети затверджуються Державною службою якості освіти.

Анкета самооцінювання містить твердження, зміст яких відповідає трудовим діям професійних компетентностей, зазначених у Професійному стандарті.

Анкета самооцінювання не оцінюється експертами чи у будь-який інший спосіб. Цей етап спрямований на саморефлексію та проєктування власного професійного розвитку вчителя на основі отриманих результатів анкетування. Однак цей етап сертифікації є обов'язковим.

Вивчення практичного досвіду роботи учасників сертифікації (експертне оцінювання професійних компетентностей)

Для вивчення практичного досвіду учасника сертифікації Державна служба якості освіти формує експертну групу з незалежних освітніх експертів. Зазвичай це вчителі-практики, які вже успішно пройшли сертифікацію.

Державною службою якості освіти України відповідним наказом було затверджено Методику експертного оцінювання професійних компетентностей учасників сертифікації шляхом вивчення їх практичного досвіду роботи. Цією Методикою передбачено експертне оцінювання 15 професійних компетентностей, визначених Стандартом, за 35 критеріями.

Третій етап сертифікації передбачає, серед іншого, спостереження експертів за навчальними заняттями.

Визначення результатів сертифікації та отримання сертифікатів

Експертна комісія, до складу якої входять представники ДСЯО та громадськості приймає рішення щодо результатів сертифікації шляхом встановлення "порогового балу" (граничної кількості балів, необхідної для успішного проходження третього етапу сертифікації)

Сертифікат видається учасникам сертифікації, які за зазначеним показником набрали кількість балів, що дорівнює або перевищує граничну кількість балів.

Успішне проходження сертифікації зараховується як проходження чергової (позачергової) атестації педагогічним працівником з присвоєнням йому наступної категорії педагогічного працівника або підтвердження наявної вищої категорії.

Також вчителі, які успішно пройшли сертифікацію,

Впродовж 2019-2022 років участь у сертифікації була передбачена виключно для вчителів початкової школи.

У 2023 році планується поширення сертифікації й на інші категорії педагогічних працівників, зокрема, **запровадження сертифікації учителів базової середньої освіти – мовно-літературної та математичної освітніх галузей** (<https://mon.gov.ua>).

Планується, що реєстрація учасників сертифікації-2023 розпочнеться 30 січня (для вчителів початкової школи) та 1 серпня (для отримують 20% надбавку до заробітної плати. вчителів базової школи).

Організація та проведення другого та третього етапів сертифікації знаходяться у межах компетенції регіональних управлінь Державної служби якості освіти. Супровід педагогів нашої територіальної громади під час процедури сертифікації здійснює, зокрема, **управління Державної служби якості освіти у Хмельницькій області**. Фахівці служби займаються підготовкою освітніх експертів, формують експертні групи для вивчення практичного досвіду учасників сертифікації, а також проводять просвітницьку роботу серед педагогічних працівників.

Більше інформації щодо процедури сертифікації педагогічних працівників та підготовки до неї можна знайти за посиланнями:

Міністерство освіти та науки України:

<https://mon.gov.ua/ua/tag/sertifikaciya-pedagogichnih-pracivnikiv>

Державна служба якості освіти України:

<https://sqe.gov.ua/diyalnist/sertifikaciya/>

Український центр оцінювання якості освіти:

<https://testportal.gov.ua/sertifikaciya-pedagogichnih-pracivnikiv-testuvannya/>

Сертифікація від А до Я: що має знати завуч, щоб підготувати педагогів (автори статті - Неля

Величко, в.о. директора департаменту акредитації та моніторингу ДСЯО України, Алла Кишинська, Оксана Семенова, головні спеціалістки відділу освітніх програм департаменту акредитації та моніторингу ДСЯО України):

<https://sqe.gov.ua/sertifikaciya-vid-a-do-ya-shho-maie-znati-za/>

Замовити консультацію щодо процедури сертифікації можна безпосередньо на сайті ЦПРПП: <https://cprpp.khm.gov.ua/>

Валентина ЧЕРНОМАЗЮК,

*учитель початкових класів
навчально-виховного комплексу №7 м.Хмельницького,*

учитель вищої категорії, учитель-методист,

сертифікований учитель 2019, 2022 років,

освітній експерт

Я – двічі сертифікований учитель. І цим пишаюся!

Сертифікація – 2019 відкрила у моїй професійній діяльності сильні та слабкі сторони, дала нові можливості, виявила загрози. А ще я, перш ніж складати для учнів тестову чи діагностувальну роботу, пригадую своє хвилювання, занепокоєння, сумнів, тривожність. Тому, перевіряючи набуті компетентності учнів, очікую від них віру в знання, впевненість у собі, задоволення від процесу, успішний кінцевий результат.

На сертифікацію – 2022 я пішла, щоб не бути осторонь тих змін, які відбуваються в освіті та нашій державі. Я гідно тримаю освітній фронт, чого бажаю й іншим. Усім нам бажаю працювати, творити, мріяти у мирній, незалежній, нескореній Україні! Вірю та дякую ЗСУ!

Олена ГОНЧАРУК,

*учитель початкових
класів
Хмельницької
середньої
загальноосвітньої
школи I-III ступенів
№18
ім.В.Чорновола,*

учитель вищої категорії,

сертифікований учитель 2022 року

*Найскладніше - почати діяти,
все інше залежить тільки від наполегливості.
Амелія Ергарт*

Сертифікація зацікавила мене одразу, але остаточно вирішила зареєструватись у 2022 році. Початок війни 24 лютого змінив багато планів, але рішення пройти сертифікацію і перевірити себе було незмінним. Перед першим етапом я пройшла онлайн-ЗНО для вчителів за минулі роки, і це допомогло визначити прогалини у моїх знаннях та підготуватись краще до незалежного оцінювання. Після успішного проходження ЗНО і анкетування на другому етапі я почала готуватись до третього етапу сертифікації. Створення відеоролика самопрезентації потребувало креативного підходу. У зйомці і монтуванні на допомогу прийшли батьки учнів. В останній день випробувань я проводила уроки, за якими спостерігали експерти з Запорізької області. Потім був самоаналіз уроку. Заключним етапом було інтерв'ю, під час якого експерти задавали запитання. Доброзичлива атмосфера, яка склалась, допомогла мені не хвилюватись і впевнено дати відповіді на всі запитання. Високі бали за третій етап дали мені змогу отримати сертифікат. Сертифікація – це засіб самовдосконалення і самопізнання. Вірте у себе! Вірте у свої здібності!

Наталія БЄЛІКОВА,

*учитель початкових класів
комунального закладу загальної середньої освіти «Початкова школа №3
Хмельницької міської ради»,*

учитель вищої категорії, учитель-методист,

сертифікований тренер НУШ,

сертифікований учитель 2020 року

Сертифікація... Вагалась, чи брати участь у сертифікації. Але «якщо не знаєш, що робити – роби крок вперед». Я так і зробила! Хотілося перекоонатися, чи справді вона проходить чесно, як про це розповідали. Я критично оцінила свої слабкі та сильні сторони і вирішила, що не буду руйнувати себе почуттям вини.

ЗНО! Було страшно! Все дійсно проходить чесно! Запитання різні, але наша віра сильніша за наш страх! І я вірила! Вірила в себе! Вірила в справу, яку роблю! Готовність до змін, мобільність, уміння швидко перелаштовуватись до нових умов надзвичайно полегшили мені цей процес. І я пройшла сертифікацію успішно!

Що мені дала сертифікація? Впевненість у своїх силах, віру у свою справу і 20% до окладу (на мої професійні і особисті потреби).

Тримаймо
освітянський
стрій!

Іванна ГОРБАТЮК,

*учитель початкових
класів*

*Хмельницької спеціалізованої
загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №6
з поглибленим вивченням німецької мови з 1-го класу,*

сертифікований учитель 2022 року

Я вирішила взяти участь у сертифікації педагогічних працівників, адже прагну розвиватися та вдосконалювати свою педагогічну майстерність.

Для мене сертифікація - це випробування, шлях до самовдосконалення, впевненість у тому, що вибрала правильний шлях. Я успішно пройшла всі етапи: незалежне тестування, самооцінювання власної педагогічної майстерності, презентація практичного досвіду роботи, оцінювання професійних компетентностей експертами, самоаналіз навчального заняття та інтерв'ю. Досвід, який отримуєш під час кожного етапу сертифікації, не порівняти ні з чим. Тут маєш можливість показати себе з найкращого боку і довести собі та оточуючим, чого вартуєш. Сертифікація дає можливість виявити сильні та слабкі сторони, перевірити власний рівень професіоналізму, почути думку незалежних експертів, а також отримати реальну та незалежну оцінку педагогічної діяльності!

Сертифікація стала для мене можливістю перейти на новий рівень у професійній діяльності: оцінити власну роботу, набути нові знання, а найголовніше, підвищити свою педагогічну майстерність. Це допоможе і надалі формувати в учнів ключові компетентності, сіяти в їхні душі добро, людяність, патріотизм, почуття гордості за нашу державу.

Для мене сертифікація - це велика перемога над собою! Я зуміла пройти цей шлях, зрозуміла, що рухаюсь у правильному напрямку.

Марина ТРОФІМЧУК,

*учитель початкових
класів
спеціалізованої*

загальноосвітньої школи I-III ступенів №8 м.Хмельницького,

учитель вищої категорії,

сертифікований учитель 2020 року,

освітній експерт

Проходження сертифікації вчителів – це право на здобуття статусу «агента змін», який із задоволенням буде ділитися своїм досвідом з іншими колегами та постійно удосконалювати нестандартні підходи до навчання своїх учнів.

Для мене проходження сертифікації – це перевірка власних знань і сил, а також поштовх до постійного самовдосконалення як педагога, який гідно навчатиме та виховуватиме майбутнє покоління України. Пройшовши сертифікацію, я здобула нову сходинку у своєму педагогічному зростанні як вчителя, як товариша та наставника для своїх школярів.

Людмила ОГОРОДНИК,

*учитель початкових класів
спеціалізованої загальноосвітньої школи I-III ступенів №8
м.Хмельницького,*

сертифікований учитель 2022 року

Коли мені запропонували пройти сертифікацію у 2022 році, я сприйняла це як жарт, адже на посаді вчителя початкових класів лише третій рік. Але все ж таки задумалась... і вирішила ризикнути! Кожен наступний крок додавав ясності.

Підготовка до проходження сертифікації схожа на підготовку до марафону. Ти тренуєшся щодня, як і робиш звичні вчительські речі, але перед великим забігом мусиш робити це посилено. Те, що відкладаєш на потім, на якийсь примарний вільніший час, робиш продумано, інтенсивно... і тишишся виконаним.

Сертифікація допомогла мені покращити методичну базу, знайти нові форми роботи з дітьми, втілити свої плани, окреслити, над чим варто ще працювати і, безперечно, повірити у власні сили, підвищити самооцінку. На порядок збільшилось бажання самовдосконалюватись.

СУЧАСНІ ФОРМИ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ З ПЕДАГОГАМИ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

**Людмила КОЗАК,
вихователь-методист Хмельницького закладу
дошкільної освіти №45 «Ялинка»
Хмельницької міської ради**

Майстерність педагога, його професійний рівень є основними чинниками в реалізації тих вимог, які висуває суспільство до освіти. Самореалізація особистості педагога як людини і творця всебічно сприяє подібній самореалізації дитини. Тому не дивно, що в системі методичної роботи сучасних закладів дошкільної освіти самореалізації особистості педагогів відведено провідну роль.

Одним з основних напрямів організації методичної роботи є використання нетрадиційних форм роботи як засобу активізації творчого потенціалу та росту педагогічної майстерності кожного педагога.

Сучасні науковці довели позитивний вплив соціальної взаємодії на становлення ціннісно мотиваційної сфери дорослої особистості, її світоглядної позиції, емоційно-вольової саморегуляції. Інтерактивні методи адекватні особистісно-орієнтованій моделі дошкільної освіти, вони перспективні й надзвичайно ефективні в розв'язанні різного роду проблем, неоднозначних питань, конфліктних і суперечливих ситуацій. Вони дають змогу подивитися на життєву проблему з різних боків, стати на місце іншої людини, відкрити для себе внутрішнє, приховане, потенційне.

З метою створення умов для творчої самореалізації педагогів, для підвищення мотивації педагогічної зрілості та для удосконалення науково-методичного рівня професійної компетентності педагогічних працівників закладу організуємо різноманітні новітні форми методичної роботи – ділові ігри, методичні вояжі та мозаїки, педагогічні турніри, методичні марафони та вернісажі, презентаційні месенджери, брейн-ринги, тімбілдінги тощо.

Методичний вояж – різновид дискусії. Проводиться з метою формування практичних навичок. Темою, як правило, обирається одна з проблем розвитку, навчання і виховання дітей. Під час проведення методичного вояжу вихователі вдосконалюють свої аналітичні вміння.

Проблемний стіл сприяє розвитку у вихователів прагнення до самоосвіти, розширення й поглиблення знань. Заздалегідь готуються питання для обговорення, список рекомендованої літератури, комплектуються творчі мікрогрупи, створюється прес-центр, який після закінчення підбиває підсумки.

Методичний фестиваль використовується з метою обміну досвідом роботи, запровадження у практичну діяльність нових педагогічних ідей і методичних знахідок. На фестивалі відбувається ознайомлення з кращим педагогічним досвідом, з нестандартними ідеями, методиками, які виходять за межі традицій і загальноприйнятих стереотипів.

Ділова гра – метод імітації прийняття рішень у різних педагогічних ситуаціях, умовне відтворення організаційної ситуації в ігровій формі. Суть гри полягає в тому, що учасники гри продукують свої ідеї відносно заданої проблеми, потім разом аналізують їх до того моменту, коли певне рішення задовольнить усіх або більшість гравців.

ОСВІТНІЙ ФОКУС СІЧЕНЬ, 2023, №1 (4) ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

Презентаційний месенджер – форма методичної роботи, що допомагає створити сприятливий психологічний клімат у колективі педагогів. Пропонуються питання для обговорення, тема оголошується заздалегідь, щоб усі мали можливість підготуватися.

Дискусія – колективне обговорення якогось складного питання. Заздалегідь готується література відповідно до теми, оформлюється приміщення, учасники ознайомлюються з темою. Під час підготовки можуть бути створені творчі групи, які пропонують свою програму, позицію. Наприкінці дискусії формується єдине колективне розв'язання проблеми або рекомендації.

Методична мозаїка – використовується як різновид школи перспективного педагогічного досвіду. Ця форма роботи стимулює творчих педагогів до експериментування, самостійного вирішення проблем, пошуку найбільш оптимальних методів і прийомів роботи з дітьми.

Презентаційний тренінг – форма методичної роботи, спрямована на здобуття знань, умінь, навичок, корекцію установок для успішного розв'язання навчально-виховних завдань. Під час тренінгу вдосконалюються вміння виступати перед аудиторією, вести ділову розмову, правильно поводитись у конфліктних ситуаціях.

Тімбілдинг – це форма, яка спрямована на створення міцної команди та покращення її ефективності. Тімбілдинг допомагає учасникам порозумітися одне з одним, сприяє формуванню командного духу, коли кожен вболіває за спільну справу, а не лише за власну частину роботи.

Педагогічний аукціон спрямований на активний обмін новими ідеями, думками, педагогічними знахідками: їх захист або пропаганду. На аукціоні доцільно презентувати ідею чи проблему, що найбільше хвилює педагогів і щодо якої існує багато різних думок.

Педагогічні турніри. Розпочинати підготовку до проведення цієї форми методичної роботи потрібно за місяць. Обираються ведучий та журі. Вихователям повідомляють домашнє завдання. Потім обирають капітанів та опрацьовують літературу з теми турніру, обмірковують виконання домашнього завдання.

Такі форми роботи цікаві для педагогів, вони вносять в освітній процес свіжі думки, нові ідеї,

сприяють згуртуванню колективу, мають значні переваги перед традиційними формами роботи. Їхня оригінальність, новизна викликають інтерес, використання ігрових методів допомагає зняти суб'єктивні бар'єри в спілкуванні (побоювання помилитися, прийняти неправильне рішення тощо).

Таким чином, ми сприяємо формуванню творчої особистості педагога, який здатен створити оптимальні умови для розвитку дітей, забезпечити цікаве, змістовне розвивальне середовище у всіх його виявах. Допомагаючи

педагогу самореалізуватися, створюючи умови для його особистісного зростання, покращенню його роботи з дітьми. Як результат, у закладі дошкільної освіти створено всі умови для всебічного гармонійного розвитку дітей. Педагоги організують змістовне спілкування, активно взаємодіють з дітьми, створюючи шлях до їхніх сердець.

7

ОСВІТНІЙ ФОКУС СІЧЕНЬ, 2023, №1 (4) ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЧНИХ ПОЧУТТІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Оксана ЛИЖНИК,
вихователь Хмельницького закладу
дошкільної освіти №15 «Червона Шапочка»
Хмельницької міської ради

*Без будь-кого з нас Батьківщина може обійтися,
але будь-хто з нас без Батьківщини – ніщо.
В.Сухомлинський*

У сучасних умовах, коли відбуваються глибокі зміни в житті суспільства, одним з центральних напрямків роботи з підростаючим поколінням стає патріотичне виховання. Зараз, у період нестабільності, виникає необхідність повернутися до кращих традицій нашого народу, до його вікового коріння, до таких вічних понять, як рід, родина, Батьківщина.

Почуття патріотизму багатогранне за своїм змістом: це і любов до рідних місць, і гордість за свій народ, і відчуття нерозривності з навколишнім, і бажання зберегти, примножити багатство своєї країни.

Патріотичне виховання у наш час вважаю дуже актуальною темою, тому що люди, пригнічені кризою та воєнно-політичними умовами, починають говорити, що зараз не час думати про духовне, про культуру, про чесноти. Тож виникає необхідність перемогти таку обивательську свідомість, і пріоритетним завданням є ще з дошкільного дитинства формувати патріотичні почуття шляхом вивчення та відновлення національних цінностей. Мета статті – розкрити зміст понять «патріотизм», «патріотичне виховання», «патріотичні почуття», важливість формування патріотичних почуттів у дітей дошкільного віку. Бути патріотом – значить відчувати себе невід'ємною частиною Вітчизни. Це складне почуття виникає ще в дошкільному віці, коли закладаються основи ціннісного ставлення до навколишнього світу, і формується в дитини поступово, в ході виховання любові до своїх близьких, до закладу дошкільної освіти, до рідних місць, рідної країни. Дошкільний вік як період становлення особистості має свої потенційні можливості для формування вищих моральних почуттів, до яких відноситься і почуття патріотизму. Є якась незбагненна правда, вища мудрість життя, що саме в наш важкий час, в складну епоху чергової економічної кризи дедалі сильніше спрага до нових духовних орієнтирів. Єдиний вихід у теперішній ситуації – це моральність, чистота мислення і серця, культура і духовність. Ось тому надзвичайно

важливо сьогодні дати дітям, маленьким громадянам України, уявлення про державу, закон, права та обов'язки, формувати людські чесноти, прищеплювати любов до своєї Батьківщини, відданість своєму народові.

Видатний український педагог В.О.Сухомлинський у книзі «Народження громадянина» писав: «Домогтися того, щоб вихованця вже з дитинства хвилювало теперішнє та майбутнє Вітчизни, – одна з найважливіших передумов запобігання моральним зривам у дитячі роки. Патріотичні думки, почуття, тривоги, патріотичний обов'язок, громадянська відповідальність – це основа почуття людської гідності. Той, у кому ви сформували ці якості душі, ніколи не виявить себе в чомусь поганому, навпаки – він прагнутиме виявляти себе

тільки в доброму, гідному наших ідей, нашого суспільства». Виховати свідомого патріота і громадянина означає сформувати в дитині комплекс певних знань, особистісних якостей і рис характеру, що є основою специфічного способу мислення та спонукальною силою у повсякденних діях,

ОСВІТНІЙ ФОКУС СІЧЕНЬ, 2023, №1 (4) ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

вчинках, поведінці. Йдеться про:

- формування любові до рідного краю (причетності до рідного дому, сім'ї, дитячого садка, міста);
- формування духовно-моральних взаємин;
- формування любові до культурного спадку свого народу;
- виховання любові, поваги до своїх національних особливостей;
- виховання почуття власної гідності як представників свого народу; формування толерантного ставлення до представників інших національностей, до ровесників, батьків, сусідів, інших людей.

Важливе значення для виховання патріотичних почуттів у дошкільників має приклад дорослих, оскільки вони значно раніше переймають певне емоційно - позитивне ставлення, ніж починають засвоювати знання. Чим більше збагачується

такими цінностями досвід дитини, тим значнішим є авторитет дорослих, які, на думку дитини, відповідають моральним критеріям.

Велику роль патріотичного виховання у формуванні повноцінно розвиненої особистості визначають педагоги, що виховують та навчають старших дошкільнят. Для реалізації завдань патріотичного виховання і їм самим, і батькам вихованців необхідно створювати умови для накопичення дітьми першого позитивного загальнолюдського духовного досвіду через активне залучення їх до різних видів діяльності: ігрової, пізнавальної, комунікативно-мовленнєвої, предметно практичної, образотворчої, рухової, театралізованої тощо. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні орієнтує на опанування знань про нашу державу, виховання поваги до державних символів. Старші дошкільники мають знати прапор, гімн, герб України, назву її столиці, інших великих міст, значущі географічні назви (Крим, Карпатські гори, Дніпро), пам'ятні місця (Тарасова гора у Каневі, Хортиця, заповідник Асканія-Нова тощо). Цій меті підпорядковані заняття «Ми живемо в Україні, ми дуже любимо її», «Пам'ятні місця України», «Рідне місто (село)», «Вулиці нашого міста (села)», «Наш герб» та ін. Аналіз становлення та розвитку ідей патріотичного виховання вказує на те, що ця проблема завжди займала одне з провідних місць у вітчизняній педагогічній думці.

Упродовж багатьох століть до неї зверталися видатні вчені, педагоги, психологи, філософи, політичні діячі. Але зараз, коли Україна переживає дуже складні часи, ця тема є найбільш актуальною.

Використані джерела:

Отже, перед педагогами дошкільної ланки стоїть завдання надзвичайної ваги – виховати патріота – громадянина своєї Батьківщини, культурну, освічену людину, яка гідно представлятиме свою державу у всесвітній спільноті.

На допомогу педагогічним працівникам мною був створений навчально - методичний посібник «Національно патріотичне виховання дітей дошкільного віку». У ньому розглядаються основні завдання, напрями освітньої роботи з патріотичного виховання дітей у закладі дошкільної освіти. Видання містить конспекти занять із дошкільнятами всіх вікових категорій, систему різноманітних ігор патріотичного характеру (дидактичних, народних, рухливих).

Детальніше з посібником можна ознайомитись за посиланням:

https://docs.google.com/document/d/1-uQ_pK1Dol01DI3nAB9800_9czYHDns/edit

- Базовий компонент дошкільної освіти / Байер О. М., Безсонова О. К., Брежнева О. Г., Гавриш Н. В., Загородня Л. П., Косенчук О. Г., Корнеева О. Л., Видавництво, 2021. – 26 с.
- Богинич О. Народна скарбниця. // Дошкільне виховання – 2002. – №8. – С.16-17.
- Богуш А. Українське народознавство в дошкільному закладі: навч. посіб. – 2-ге вид., переробл. і допов. / А.М. Богуш, Н.В. Лисенко. – К.: Вища школа, 2002.-407с.
- Дошкільна педагогіка. Навчальний посібник / Поніманська Т.І. - К.: Академвидав, 2006.- 456 с. · Левченко Т.Г. Громадянська освіта в ДНЗ. – Х.: Вид. група «Основа», 2011. – 144 с. – (Серія «ДНЗ. Вихователю»). · Матвієнко П. Живодайні джерела патріотизму // Дошкільне виховання. – 2001. - № 8. - С. 8-9. · <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

ОСВІТНІЙ ФОКУС СІЧЕНЬ, 2023, №1 (4) ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ТЕАТРАЛЬНОЇ СТУДІЇ В ХМЕЛЬНИЦЬКОМУ ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ №11 «ЗОЛОТА РИБКА»

Людмила ІВАНЧУК,
вихователь-методист

Хмельницького закладу дошкільної освіти №11 «Золота рибка»
Хмельницької міської ради

Театр – один з найдемократичніших і найдоступніших видів мистецтва для дітей. Він дозволяє розв'язати багато нагальних проблем сучасної дошкільної педагогіки та психології, зокрема: художньої освіти та виховання; формування естетичного смаку; морального виховання; виховання волі, розвитку пам'яті, уяви, ініціативи, фантазії, мовлення; створення позитивного емоційного настрою, зняття затисків, розв'язання конфліктних ситуацій через гру. Театралізована діяльність є унікальним засобом розвитку художньо-творчих здібностей дітей дошкільного віку.

У нашому закладі протягом останніх трьох років діє «Театральна студія», організована педагогами, які кожного місяця проводять вистави для вихованців закладу та дітей із різних міст України, які прибули до нашого міста. Колектив любительської театральної студії - постійно діюче добровільне об'єднання любителів та виконавців театального мистецтва, яке створене на основі спільності художніх інтересів і спільної навчально-творчої діяльності учасників й сприяє розвитку обдарувань його учасників, опануванню і створенню ними культурних та технічних цінностей у вільний від роботи час.

Діяльність нашої театральної студії спрямована на вирішення таких освітньо-виховних завдань закладу дошкільної освіти: виховання художнього смаку дітей; розвиток творчого потенціалу вихованців; формування стійкого інтересу до театального мистецтва, що надалі визначить потребу кожної дитини звертатися до театру як до джерела емоційного співпереживання, творчої співучасті. У своїй діяльності ми враховували те, що театральне образотворення дозволяє стимулювати вихованців будь-якого віку до образного й вільного сприйняття навколишнього світу. Участь в роботі театральної студії для кожного педагога – це, у першу чергу, творчий процес презентації цікавих педагогічних ідей; це постановка в нових умовах нових професійних завдань і пошук шляхів їх розв'язання, оволодіння новими технологіями, методами навчання і виховання, підвищення рівня компетентності; це випробування і, у той же час, можливість розкрити свої таланти і здібності, свій внутрішній потенціал; це прагнення розширити рамки своїх можливостей як впевненого, компетентного актора, режисера, сценариста; це стимул до рефлексії, самоаналізу, самооцінки, самоосвіти, до цілеспрямованої роботи душі й серця.

Театр є колективним мистецтвом, тому дисциплінує педагогів, змушує відчувати відповідальність перед партнерами, прищеплює любов до праці. У театральній діяльності необхідно самостійно складати, імпровізувати, займатися словесною творчістю. Для виготовлення декорацій і костюмів педагогам необхідно застосовувати свої образотворчі, технологічні таланти. Ці види діяльності набувають сенсу як частини загального театального процесу. Гра на сцені завершує

всю цю роботу, дає їй повне вираження.

Основні виховні напрямки роботи театральної студії - це цивільно-правовий, естетичний, моральний, військово-патріотичний. Діяльність в рамках названих напрямів різноманітна: вивчення літературної спадщини країни, реконструкція та популяризація народних звичаїв та обрядів; постановка спектаклів, художнє читання; концертна діяльність, участь у масових заходах міста, благодійність та інше. Всі представлені

напрямки театральної діяльності в творчому колективі повинні бути об'єднані в єдиний педагогічний процес. Робота за даними напрямками допомагає створити освітню спільноту, що об'єднує дітей і дорослих, пробуджує інтерес один до одного, допомагає дорослим краще зрозуміти дитину, підвищує рівень комунікативної культури учасників.

10

ОСВІТНІЙ ФОКУС СІЧЕНЬ, 2023, №1 (4) ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

Робота нашої студії полягає в тому, щоб забезпечити передачу традицій поколінь, сприяти зближенню педагогів на основі духовних, естетичних і творчих інтересів, зацікавити дітей, викликати у них інтерес і емоційний відгук, сприяти розвитку їх творчих здібностей. Метою постановки вистав є забезпечення широких можливостей спілкування, що є одним з видів духовної творчості людей, організація дозвілля, яке ґрунтується на сприйнятті та активній взаємодії.

При підготовці вистави ми враховуємо те, що кожен конкретний захід – це не самоціль, а засіб виховання, який має створювати цілісність настрою, викликати переживання, спрямовані на формування певних установок; прагнемо до залучення в дію широкого кола учасників, щоб кожен зміг проявити свої знання, здібності, таланти; захід не повинен бути перевантаженим і затягнутим, тому що вважаємо, що гра має закінчитися до того, як вона набридне; вистава має бути захоплюючою, оскільки чим яскравіше подається образ, тим сильнішим буде його вплив на емоційну сферу; обов'язково враховуємо вік глядачів.

Специфіка театралізованих дійств полягає в потужному емоційному впливові на глядача. У великій аудиторії кожна окрема дитина стає частиною натовпу і її поведінка скеровується масовою свідомістю, колективною емоцією, тому під час засідань театральної студії, розбираючи художній твір і складаючи сценарій, ми враховуємо всі ці аспекти, намагаючись прорахувати і передбачити, який вплив матимуть на свідомість глядача ті чи інші методи та прийоми і загальна ідейно-художня картина всього заходу. Найбільшого впливу на свідомість глядачів можна досягнути при вмілому застосуванні у сценарії засобів ідейно-емоційного впливу, до яких у виставі належать: живе слово, музика, світло і звук, піротехнічні ефекти, художньо-декоративне оформлення, масові сцени, символіка і колір, рух і пластика, дії виконавців. Від вмілого використання і логічного поєднання всіх цих засобів залежить створення цілісного, естетичного та емоційного дійства. Саме на такій основі базується театралізація – висловлення змісту матеріалу засобами театру.

На початку навчального року відбувається засідання учасників театральної студії, на якому складається річний план проведення театральних постановок. Ми враховуємо вимоги програми під час вибору художніх творів для постановок та сезонність. Після того, як план складено, переходимо до ретельної підготовки певної вистави, враховуючи при цьому таку послідовність: освоєння змісту твору; розподіл ролей; вибір різновиду театру; підбір декорацій, ляльок; добір музичного супроводу, продумування шумових ефектів; репетиція постановки; показ вистави.

Діяльність нашої театральної студії не обмежується

лише показом вистав для дітей, поруч з цим йде активна робота з педагогами: проведення семінарів, консультацій щодо організації театального образотворення відповідно до річного плану роботи закладу. Встановлення контакту з аудиторією, ефективна взаємодія з дітьми та колегами багато в чому залежать від творчого самопочуття педагога. Робота з учасниками театральної студії націлена на довільне осмислене управління самопочуттям, керовану мобілізацію психофізичних можливостей організму через активізацію творчих елементів, а саме: уваги до об'єкта, органів сприйняття (зір, слух тощо), пам'яті на відчуття та створення на її основі образного видіння, уяви, здатності до взаємодії; логічності та послідовності дій та почуттів, віри та наївності, почуття правди, відчуття перспективи дії та думки, почуття ритму, чарівності, витримки, м'язової свободи та пластичності, володіння голосом та вимови, почуття фрази, уміння впливати словом. Оволодіння цими елементами творчості приводить до нормального творчого самопочуття. Вся методична робота з учасниками театральної студії спрямована на те, щоб сформувати у кожного певні режисерські здібності: аналітичні здібності (глибина, критичність, гнучкість, самостійність, ініціативність мислення); подієво-видовищне мислення (здатність до перевтілення, конструктивні, композиційні здібності); сугестивні здібності, що дозволяють здійснити емоційно-вольовий вплив на дітей під час театального образотворення; експресивні здібності (пластика, міміка, жести, мовлення тощо); загальнотворчі здібності (інтелектуальна активність, високий рівень саморегуляції особистості).

Усе це дає змогу кожному педагогу під час театального образотворення з вихованцями досягти успіхів, так побудувати взаємодію з дітьми, щоб дати кожному можливість пізнати себе та навколишній світ за допомогою творчості.

Отже, діяльність нашої театральної студії спрямована на те, щоб розвинути естетичні здібності кожної дитини, сферу почуттів, співучасть, співпереживання, активізувати розумові процеси та пізнавальний інтерес, допомогти опанувати дошкільникам навичками спілкування та колективної творчості, підвести до усвідомлення того, що театр дарує радість творцям і глядачам, формувати загальне

Анімаційні презентації в Google: цікаво та просто

Тетяна МОСКАЛЮК,
учитель-логопед, вихователь-методист
Хмельницького закладу дошкільної освіти №55 «Намистинка»
Хмельницької міської ради

Персональний комп'ютер, ноутбук, планшет – сучасні помічники фахівців ЗДО в організації освітньо-виховного процесу. Для дітей вони є інструментом пізнання навколишнього світу. Інтерес дошкільників до приладів надзвичайно великий, і справа дорослих, особливо педагогів, – застосовувати їх корисно та ефективно. Такі презентації є чудовим та суттєвим доповненням у логопедичних скарбничках матеріалів для роботи очно чи онлайн.

В умовах сьогодення впровадження ІКТ в роботі вчителя-логопеда забезпечує наступні переваги:

- встановлення контакту з дитиною, зацікавленість процесом;
- можливість проведення дистанційної роботи з дитиною, наявність зворотного зв'язку;
- взаємодія з батьками дитини в чатах, соціальних мережах; надання консультативної інформації;
- використання мережі Інтернет як джерела додаткової інформації, різноманітного ілюстративного матеріалу;
- ведення та зберігання ділової документації, обробки інформації;
- використання розвиваючих комп'ютерних програм, додатків, мультимедійних анімаційних презентацій; вибір та самостійне виготовлення дидактичного матеріалу.

Процес навчання й виховання дітей з порушеннями мовлення є тривалим та непростим. Малятам доволі часто швидко набридає одноманітне виконання вправ, щоденне промовляння звуків, складів, називання картинок. І в цьому випадку на допомогу приходять інтерактивні ігри, анімаційні презентації. Вони оживляють корекційний процес за рахунок новизни, реалістичності, динамічності зображення, використання відеоматеріалів, аудіозаписів. У дошкільнят підвищується мотивація до виконання вправ, завдань; зростає рівень пізнавальної активності.

Ігрові завдання дають змогу отримати радісні емоції, що є не менш важливим для позитивного результату. Впровадження таких ігор робить заняття привабливим, стимулює зацікавленість, налаштовує на позитивний результат, а отже якісно підвищує рівень навчального процесу загалом. Поява анімаційного героя піднімає малятам настрій, завдання виконуються веселіше та краще. Діти, які важко встановлюють контакт із дорослим, неохоче повторюють вправи за педагогом,

з більшою цікавістю повторюють вправи за героєм гри, чекають повторної зустрічі з ним.

Непосидючі, активні діти стають більш уважними. Дошкільнята, враховуючи послідовну зміну зображення на екрані, мають можливість виконувати завдання правильно, уважно, послідовно.

Наразі розроблено безліч готових ігор для роботи з дітьми. Однак, далеко не всі запропоновані матеріали можна використовувати повністю чи частково, вони не завжди відповідають вимогам корекційної роботи.

Вихід є! Створення власних анімаційних презентацій, розроблених з урахуванням індивідуальних особливостей дітей із порушенням мовлення, їх віку, поставлених завдань та освітніх програм.

Такі презентації є чудовим та суттєвим доповненням у логопедичних скарбничках матеріалів для роботи очно чи онлайн.

фон, який має привернути увагу дитини; чіткі, високої якості картинки.

яких електронних носіях з доступом до мережі Інтернет, редагувати їх за потреби, надсилати батькам, педагогам. І якщо у ході роботи над створенням презентації раптово зникає електроенергія, у сервісі всі зміни зберігаються автоматично на Google Диску.

Я створюю анімаційні ігри-вправи у безкоштовному сервісі Google Презентації. Це дає можливість використовувати їх на будь

Алгоритм створення однієї з презентацій переглядайте тут:

<https://youtu.be/j8euaPD005s>

Анімаційна презентація з вправами артикуляційної гімнастики
<https://docs.google.com/presentation/d/1c4kvQBAuJ02E8qkYtdcJd8xZe5IM9S00d5ZvM7fE/edit?usp=sharing>

ОСВІТНІЙ ФОКУС СІЧЕНЬ, 2023, №1 (4) ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

ВПРОВАДЖЕННЯ «LEGO-ШІСТЬ ЦЕГЛИНОК» У РОБОТУ З ДОШКІЛЬНИКАМИ

Ольга ШВЕЦЬ,
вихователь Хмельницького закладу дошкільної освіти №20 «Білочка»
Хмельницької міської ради

Дошкільне дитинство – це вік гри. Гра – найважливіший супутник дитинства, у процесі її діти починають наслідувати дорослих, випробовувати свої сили, фантазувати, експериментувати. Малюк у грі не тільки пізнає світ, а й висловлює до нього своє ставлення.

Чи завжди ми, дорослі, уважно і серйозно ставимося до дитячої гри? Чи можемо «на рівні» грати з дитиною, вибирати найбільш цікаву і корисну іграшку? Чи можемо зробити так, щоб гра стала дійсно розвиваючим, виховуючим і коригувальним засобом? Гра надає дітям величезні можливості фізичного, естетичного та соціально-комунікативного розвитку. Граючи, діти пізнають світ, відкривають для себе нові поняття, дізнаються цікаві факти. Важливе значення має і процес праці, коли заняття не тільки приємно, але і корисно, розвиває пальці, покращує координацію рухів, формує потрібні для життя навички. Всі ці можливості зможе забезпечити для дитини конструктор.

Останнім часом в навчальному процесі все частіше використовуються LEGO-технології. Однією з них є конструктивно-ігровий засіб «LEGO-шість цеглинок», що володіє рядом характеристик, які значно відрізняють його від інших конструкторів, насамперед – великим діапазоном можливостей.

Головною метою в роботі з конструктором LEGO є: ✓ розвиток дрібної моторики пальців рук;

- ✓ навчання правильному і швидкому орієнтуванню в просторі;
- ✓ отримання математичних знань про рахунок, форму, пропорції, симетрії;
- ✓ розширення своїх уявлень про навколишній світ, транспорт;
- ✓ розвиток уваги, здатності зосередитися, пам'яті, творчого мислення, уяви;
- ✓ навчання спілкуванню один з одним, повага до своєї та чужої праці;
- ✓ формування комунікативних здібностей.

Головним завданням LEGO є винахід не цілих іграшок, а тільки одиничних елементів, які можна збирати і розбирати. Завдяки цьому дитина має повну свободу дій. Діти вчаться складати моделі і з'єднувати ці іграшки з іншими іграшками, перебудовувати їх і знову розкладати.

Конструктор LEGO – це передусім кольорова, цікава і весела гра, здатна захопити як дітей, так і дорослих.

Ігри з LEGO виступають засобом дослідження та орієнтації дитини в реальному світі.

Конструювання з LEGO - це:

- занурення в середовище творчості й фантазії;
- рання діагностика здібностей;
- радість перших винаходів та особистих відкриттів.

Переваги конструктора LEGO:

- використання їх в різних ігрових та навчальних цілях;
- великий діапазон можливостей;
- багатофункціональність;
- сучасні технічні та естетичні характеристики.

Людина, яка здатна конструктивно мислити, швидко вирішує логічні завдання, найбільш пристосована до життя.

Для мене використання LEGO конструктора є чудовим засобом для всебічного розвитку дошкільників, що забезпечує інтеграцію різних видів діяльності.

14

ОСВІТНІЙ ФОКУС СІЧЕНЬ, 2023, №1 (4) ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

У садочку LEGO використовую протягом дня. Діти люблять гратися конструктором, створюють усе, що забажається, – довжелезну конструкцію або справжнє місто з безліччю споруд. LEGO у садочку є інструментом ігрової діяльності, в якій засвоюються всі поняття, явища, знайомляться з предметним довкіллям, природою.

Організуючи заняття з використанням LEGO, передусім потрібно пам'ятати, що вони мають приносити дитині радість, проходити в спокійній емоційно сприятливій атмосфері. З LEGO легко пояснювати дітям новий матеріал, закріплювати знання. Також конструктор допомагає і у розвитку мовлення дітей. Діти описують, порівнюють, фантазують, творчо мислять.

Математика з LEGO не менш яскрава. Малеча викладає цеглинки, порівнює їх, додає. З конструктора діти викладають геометричні фігури, цифри, складають цеглинки у певних конфігураціях. Намагаються зробити фігуру з LEGO за зразком вихователя.

Я використовую LEGO шість цеглинок у :

- ✓ гуртковій роботі;
- ✓ інтегрованих заняттях;
- ✓ фізкультхвилинках;
- ✓ дидактичних та творчих іграх;
- ✓ колективних та індивідуальних роботах;
- ✓ роботі в парах;
- ✓ СХД (вільна гра).

Переконана, що конструктор «LEGO-шість цеглинок» є цінним та незамінним матеріалом, який доцільно інтегрувати у всі види діяльності дітей дошкільного віку.

З ІСТОРІЇ LEGO

Історія знаменитого конструктора починається в далекому 1932 році, коли датський столяр Оле Кірк Крістіансен відкрив свій бізнес та виробляв звичайні побутові речі. Оскільки компанія не приносила очікуваного прибутку, згодом він почав виробляти дерев'яні кубики для дітей. Нове підприємство, яке повністю змінило життя

молодого бізнесмена, отримало назву LEGO, від датських слів «leg» і «godt», тобто «грати» та «добре».

У 1947 році виробництво розширилось, тому в асортименті з'явилися пластмасові кубики з ідентичними випуклостями, які давали змогу їх з'єднати між собою. Хоча така іграшка вже була відомою у Великобританії, Оле змінив її дизайн, чим приємно здивував публіку. Хоча нові вироби не були такими цупкими, як дерев'яні, вони досить легко з'єднувались між собою. Це і був перший конструктор LEGO.

У 1958 році компанія перейшла до рук сина засновника Готфріда. Він вивів бізнес на міжнародний рівень, створивши цілу іграшкову систему. Саме тоді був запатентований новий дизайн цеглинок, який використовується до теперішнього

часу. Його особливість у тому, що всі деталі можна з'єднувати між собою, не зважаючи на те, що вироби можуть належати колекціям, випущеним у різні роки.

Джерело: <https://mi100.info/>

LEGO Group до Всесвітнього дня гри: https://www.lego.com/uk-ua/90-years-of-play?icmp=HP-SHH-Standard-NO-Hero-90th-anniversary-HP-MP-NO-B2CDR6EY9E&fbclid=IwAR02TjwqH5r7X1c23ri6aMRID4dLLPUZYQcC_wkLkALeubvSYitlcr_klBE

15

ОСВІТНІЙ ФОКУС СІЧЕНЬ, 2023, №1 (4) ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

ФОРМУВАННЯ СЕНСОРНО-ПІЗНАВАЛЬНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ РОЗВИВАЮЧОЇ ДОШКИ - БІЗІБОРДУ

Інна ЖЕЛІХОВСЬКА,
вихователь Хмельницького закладу
дошкільної освіти №48 «Червона квіточка»
Хмельницької міської ради

У статті розкривається теоретичний, методичний й практичний матеріал щодо організації роботи по формуванню сенсорно-пізнавальних компетенцій дитини раннього віку засобами бізіборду – розвиваючої дошки. Матеріали складені на основі вимог Базового компоненту дошкільної освіти, Програми розвитку «Українське дошкільля».

Дитинство є дуже важливим етапом у розвитку та становленні особистості. Досвід та знання, які дитина отримує впродовж перших років, мають велике значення й вплив на все її подальше життя. Період дитинства – це фундамент її майбутнього здоров'я, успіху, самооцінки, життєстійкості та особистісного розвитку. У цей час дитина отримує перші знання про навколишній світ, вчиться взаємодіяти з іншими людьми тощо.

Дошкільний вік – найсприятливіший час для інтенсивного розвитку дітей. Законом України «Про дошкільну освіту» визначено, що основною метою освіти є забезпечення всебічного розвитку дитини дошкільного віку відповідно до її задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних психічних та фізичних особливостей, культурних потреб. Тому пріоритетним завданням педагога є створення умов і наповнення

предметно-розвивального середовища такими засобами, які забезпечували б належний розвивальний ефект.

Найцікавішою з нових ігрових технологій для дітей дошкільного віку є ідея створення та застосування в освітньому процесі розвивальної дошки «бізіборд». Бізіборд (busy board) – розвивальна дошка (стенд, модуль) зі всілякими кнопками, вимикачами, гачками та іншими цікавими елементами, яких дитині зазвичай торкатись заборонено. Ігрові вправи з бізібордом – це корисні ігри на посидючість, уважність, вміння концентруватися, розвиток мислення та мозкової активності. Розвиваюча дошка «бізіборд» використовується як для дітей раннього дошкільного віку, так і для дітей молодшого та старшого дошкільного віку.

Мета ігрової діяльності з бізібордом полягає не в самій ігровій діяльності, а в навчанні за допомогою гри, а ще точніше – у допомозі в розвитку самостійності дитини. Недарма розвиваючу дошку «бізіборд» ще називають «чарівною дошкою», а, крім цього, звучить така назва, як «розвивальна дошка Монтессорі».

Аналізуючи практику організації ігрової діяльності із використанням розвиваючої дошки «бізіборд» у сучасних дошкільних закладах освіти, можемо стверджувати, що розвивальна дошка використовується, зокрема, з метою:

- ✓ мовленнєвого розвитку – сприяє розвитку зв'язного мовлення і стимулювання розумових операцій;
- ✓ пізнавального розвитку – сприяє розвитку мислення, логіки, пам'яті, орієнтації в просторі, допомагає вирішити важливі освітні завдання при вивченні кольору, форми, часу;
- ✓ фізичного розвитку – розвитку дрібної моторики, формування практичних навичок: шнурувати взуття, застібати гудзики;
- ✓ соціально-комунікативного розвитку – діти навчаються домовлятися, спілкуватися, взаємодіяти один з одним;
- ✓ художньо-естетичного розвитку тощо.

16

ОСВІТНІЙ ФОКУС СІЧЕНЬ, 2023, №1 (4) ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

Використовуючи в ігровій діяльності розвиваючу дошку «бізіборд», дитина отримує можливість проявити свою індивідуальність і особистісні якості, а педагог включається в активну співтворчість і взаємодію з вихованцями. Розвивальна дошка є дійсно необхідним засобом всебічного розвитку, оскільки з такою дошкою дитина не тільки буде деякий час зайнята ігровою діяльністю, а й значно поповнює свій багаж практичних знань і умінь. На бізіборді можна знайти деталі, які незмінно викликають інтерес у дитини, але забороняються батьками з міркувань безпеки – розетки з вилками, вимикачі, прищіпки, шпінгалети та замочки, гачки та ланцюжки.

Під час ігрової діяльності з розвиваючою дошкою «бізіборд» у дітей дошкільного віку розвиваються такі важливі якості, як:

- дрібна моторика (основне завдання розвивальної дошки – дати дитині вільну можливість тактильного сприйняття);
- координація рухів (для цього використовуються дверні ланцюжки, клямки, шнурівки);
- посидючість (діти не можуть тривалий час утримувати увагу на одному предметі, а бізіборд надає можливість виконувати та планувати безліч дій);
- логіка (малюки починають розуміти, що спочатку відкриваємо замок, а тільки потім відкриваються дверцята; формуються причинно-наслідкові зв'язки);
- сприйняття кольорів (в оформленні дошки використовуються різнокольорові гудзики, шнурки, стрічки тощо.)

Деталі бізіборда знайомлять дитину з цілком дорослими речами. Це замки, блискавки, шпінгалети, меблева фурнітура, вилки і розетки, вимикачі, дверні або віконні петлі, шнурочки, кнопки та диски від старих телефонів, клавіші, мотузки, будівельні валики, пензлики, гудзики, липучки, шматки тканини, гачки, дзеркальця. Часто на ігровій панелі додані елементи іграшок Марії Монтессорі: шнурівки, вкладки,

шестерінки і все, на що вистачає фантазії.

Використана література:

Різновидом бізіборду є бізібокс. Бізібокс (busy box, busybox) - розвиваючий куб з безліччю ігрових сторін-панелей. Бізібоксы можуть використовуватися в якості контейнера для іграшок, можуть бути виконані у вигляді іграшкового будиночка або машинки, оснащені вимикачем з лампочкою.

Бізіборди великого розміру потрібно кріпити до стіни – це безпека для дитини. А також улюблена іграшка завжди буде в полі зору дитини. Великими бізібордами дітям зручніше гратися, стоячи. Та основна їхня перевага – це кількість елементів, що затягне дитину у світ розвитку на тривалий період часу.

Отже, розвиваюча дошка «бізіборд» є дієвим засобом для отримання нових знань в ігровій формі для дітей дошкільного віку. Це повноцінний дидактичний посібник, який сприяє гармонійному розвитку та рекомендуються багатьма вихователями, педагогами, логопедами і психологами.

- Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти), нова редакція. Затверджено наказом МОН № 33 від 12.01.2021.
- Дичківська І., Поніманська Т. Це я можу сам // Дитячий садок. – 2004. – № 22.
- Макаренко І., Янко О. Робота з дітьми раннього віку в умовах дошкільного навчального закладу : навч.-метод. посіб. Луганськ : Янтарь, 2012. 211 с. Михальчук Т. Сім'я в системі Монтессорі // Освіта України. – 1994. – № 27-28.
- Нечипорук Н.І., Томе О.П. Розвивальні ігри для дошкільників. – Х.: Видавнича група «Основа», 2007.
- Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка : Навчальний посібник. К. : Академвидав, 2006.

ОСВІТНІЙ ФОКУС СІЧЕНЬ, 2023, №1 (4) ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

МОНТЕССОРІ ВДОМА

Любов ВЕНГЕР,
вихователь Хмельницького закладу дошкільної освіти №3
«Світлячок» Хмельницької міської ради

Дітей вчить те, що їх оточує
М. Монтессорі

директор, що роздає накази. Це не просто. Цей стан потребує зусиль.

Що робити, якщо залишилися Як правило, підхід Монтессорі практикують в тривалий час з дітьми вдома? А в умовах, коли дитина спеціальних групах і дитячих садках, де створені необхідні часто хворіє або не має змоги відвідувати ЗДО, напевно, умови. Але побудувати сприятливе для розвитку дитини кожен із батьків неодноразово ставив собі це запитання. Середовище можна і в домашніх умовах. У першу чергу Всі ми розуміємо, що “діти+енергія+під замком” – треба подбати про те, щоб дитині було зручно. Часто рівняння, яке може дорівнювати хаосу та неминучій трапляється, що будинок або квартира, де живе малюк, катастрофі. Дуже добре, якщо діти забезпечені усіма зовсім не пристосований для дитини, і вона просто не необхідними розвиваючими іграшками, сучасними може дістатися до речей, які викликають у неї інтерес. гаджетами (щоб послухати чи погратися із вихователями Якщо у вас немає можливості придбати спеціальні у онлайн-режимі), які допоможуть на деякий час навчальні матеріали, зробіть їх самостійно. Достатньо відволікти дитину та надають можливість виконати хатні буде підготувати різноманітний набір матеріалів: різної справи. форми, твердості, кольору, запаху, вигляду; це можуть

Дитина змалечку прагне допомагати дорослим у повсякденних справах. Ідеться про практичні навички. Дорослі відіграють неабияку роль у навчанні та вихованні дитини, а саме: забезпечують упорядковане, обмежене певними межами довкілля за таким принципом: підготовлений дорослий, підготовлений простір і відповідальність.

Коли дитина перебуває у сенситивному періоді сприймання порядку, облаштуйте для неї структурований і впорядкований простір. Це дасть малечі поштовх для розумового розвитку.

Виховання за Монтессорі – це не про іграшки і далеко не тільки про середовище. У першу чергу – це внутрішній стан, який батьки проєктують на дитину, і взаємодія з нею. Тут батьки виступають як гід/коуч/асистент, а не

бути будь-які предмети з дому, головне, щоб ними дитина не могла травмуватись. Розвиваючи дитину за методикою Монтессорі, в іграх можна застосовувати всі підручні матеріали: баночки, м'ячики, пляшечки, різні ємності, бруски з дерев'яного конструктора, квасоля, гречка, рис та інша крупа, столові прилади.

Таким чином, ми не тільки зможемо сприяти розвитку сенсорно-пізнавальних умінь та навичок, а й долучитися до руху за чисте довкілля та продовжимо життя непотрібним речам.

У багатьох із нас удома зберігаються даремні, начебто непотрібні речі, але вони можуть отримати друге життя, якщо їм знайти нове

оригінальне застосування. Головне в методиці Монтесорі – це самостійна робота, яка не передбачає примусу і нав'язування якихось дій. Важливо проявляти терпіння і давати дитині достатньо часу, щоб самій зрозуміти, як працює той чи інший предмет, посібник або іграшка. Завдання батьків – стежити за її роботою і підштовхувати до правильного рішення, але нічого не робити за неї.

Для облаштування Монтесорі-простору вдома дотримуйтесь низки правил:

- більшість матеріалів розташовують на тацях,

- які дитина може самостійно пересувати. Вони приємні на вигляд, цілісні і готові забезпечити потреби дитини в навчанні;
- усі матеріали доступні дитині й розміщені за категоріями: практичні навички, сенсорика, математика, розвиток мовлення та основи читання, культура, історія, географія і т.д.
 - не змішуйте Монтесорі-матеріали із іграшками. Виділіть окрему полицю.

18

ОСВІТНІЙ ФОКУС СІЧЕНЬ, 2023, №1 (4) ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

Пропоную добірку ігор, які можна виготовити вдома із підручних матеріалів та використати у навчально виховній роботі із дітьми.

Список використаних джерел:

· Фаусек Ю. І. Практика дитячого садка
Монтессорі // Дитячий садок. 2007. — № 3.

· <https://osnova.com.ua/sensorne-vihovannya-za-metodikoyu-m-montessori-didaktichni-vpravi/>

· <https://mamovediya.com.ua/montessori-10-ihor-dlya-rozvytku-intelektu/>

ОСВІТНІЙ ФОКУС СІЧЕНЬ, 2023, №1

(4) ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

НЕЗВИЧАЙНІ ВИДИ МАЛЮВАННЯ ЯК ФОРМА РОЗВИТКУ ТВОРЧОСТІ У ДІТЕЙ

Юлія ГРІШИНА,

вихователь Давидковецького закладу дошкільної освіти «Теремок»
Хмельницької міської ради

Кожен з нас одного разу вибирає своє заняття в житті - свою професію. Мій вибір вже зроблено: я педагог дошкільної освіти. Я вихователь. Щоб бути вихователем і працювати з дітьми, потрібно бути добрим і чуйним наставником для малюків, оточувати їх турботою і увагою, віддавати їм частинку своєї душі, бути помічником і другом, допомагати малечі пізнавати цей прекрасний світ.

враження про оточуючий її світ. Разом з тим, образотворча діяльність має неоціненне значення для творчих здібностей.

Малювання є одним з всебічного розвитку дітей, розкриття і збагачення їх найважливіших засобів пізнання світу і розвитку естетичного сприйняття, оскільки воно пов'язане з самостійною практичною і творчою діяльністю дитини. На мій погляд, образотворча діяльність є чи не найцікавішим видом діяльності дошкільнят. Вона дозволяє дитині висловити в своїх малюнках своє

Малювання нетрадиційними способами - діяльність, яка дивує і захоплює. І я вирішила, що варто спробувати цю методику з дітьми у нашому закладі. Наші малюки, прийшовши одного разу на заняття і виявивши, що олівець та пензлик відсутні, були здивовані. Першим їх

запитанням було: «А що ми будемо сьогодні робити?» Моя відповідь - «Малювати» - їх здивувала. А коли дізналися, що малювати будемо товкачем для картоплі, здивувалися ще більше.

Конспект заняття з малювання нетрадиційним способом «Іграшки для ялинки»

Мета: розширювати й поглиблювати знання дітей про новорічне свято; викликати у дітей радісне почуття, пов'язане з майбутнім новорічним святом, закріплювати знання про геометричні фігури; формувати вміння малювати візерунки на заданій площині; розвивати увагу, посидючість; виховувати любов до малювання, познайомити малюків із нетрадиційним малюванням.

Обладнання: демонстраційний матеріал із зображенням предметів, що складаються з геометричних фігур; зображення геометричних фігур; картинки новорічних іграшок; альбомний аркуш, гуаш різних кольорів, товкач для картоплі.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь: Подивіться на ялинку, яка вона ошатна, красива. *(Показує зображення ялинки, прикрашеної ялинковими іграшками. Читає вірш про ялинку.)*

Творча гра «Мандри фігурок»

Педагог розповідає дітям про мандрівку кожної геометричної фігури. Малюки придумують, з ким яка фігурка могла б подружитися. Наприклад: «Вийшов

кружечок погуляти Геометричною країною і зустрів на шляху кругле озеро, а ще... (колобка, сонечко, м'ячика). Веселий квадратик забіг у гості до паровозика, а потім... (до портфеля, будиночка, книжки, віконця). Навколо зеленої ялинки водив танок веселий трикутник, разом із ним танцювали спіднички... (рибки, вітрила, пірамідки).

Мотивація

- Розсердилася Зюлка-Закарлюка, що її не запросили на новорічне свято в дитячий садок, і вирішила всі іграшки на ялинці зачарувати. До ранку на зеленій красуні замість різнокольорових іграшок висіли лише шишки. Мерщій допоможемо повернути ялинці святкові барви, щоб новорічне свято пройшло весело й радісно!

Практична робота

- Покладіть аркуш горизонтально й умочіть товкач у тарілочку з рожевою фарбою.
- Зробіть відбиток у центрі аркуша. Ось і з'явилася новорічна кулька. Потім повторіть ще раз на іншому місці.

ОСВІТНІЙ ФОКУС СІЧЕНЬ, 2023, №1 (4) ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

- Набирати треба фарбу одного кольору, а якщо ви захочете малювати іншим кольором, тоді товкач потрібно витерти.
- Домалюйте іграшкам мотузочки-підвіски.

Фізкультхвилинка «На ялинці»

Ми ялинку ставили, *(Нахили.)*
Гілочки розправили. *(Випростування рук.)*
Кульки, дощик, ліхтарі *(Обертання кистями рук.)*
Вішали вниз, вгорі. *(Імітація з махами рук.)*
Зверху зірку припасуємо — *(Потягування.)*
Добре рік Новий святкуємо! *(Оплески.)*

Вихователь: Молодці, малята! Дуже красиві і яскраві вийшли кульки! Якими кольорами ми прикрашали кульки? А на яку геометричну фігуру схожі іграшки? *(Відповіді дітей).*

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

ВЕЧІРНІ ЧИТАННЯ ПІД ПЛЕДАМИ

**Вікторія ІВАНЧУК,
вихователь Хмельницького закладу
дошкільної освіти №43 «Горобинка»
Хмельницької міської ради**

У реаліях сучасного життя, в умовах блекаутів та повітряних тривог, робота із дітьми дошкільного віку потребує нових, сучасних підходів. Працюючи в закладі дошкільної освіти понад 14 років, я, як педагог, знаю, яким важливим є художнє слово для психологічного комфорту та розвантаження дітей.

Метою наших «Вечірніх читань під пледами» є: - психологічний та емоційний комфорт дітей; - прищеплення інтересу та любові до художнього слова;

- розвиток фонематичного слуху та діалогічного мовлення;
- вчити дітей слухати та розуміти зміст художніх творів;
- виховувати комунікативні якості, та вміння висловити власну думку.

У вечірні години, після усіх проведених занять та додаткових освітніх послуг, ми із дітьми дуже любимо почитати цікаві та повчальні історії. Я запропонувала, щоб кожна дитина принесла з дому свій невеличкий улюблений домашній плед. Саме домашні пледи у цих читаннях надають атмосферу тепла та затишку. Адже будь - яка річ з дому надає дітям почуття емоційного комфорту та захищеності. Також

дуже пильно я підходжу до вибору художніх творів. Обираючи твір, я звертаю увагу на такі критерії: сучасність, невеликий об'єм твору, цікавий та пізнавальний сюжет.

У роботі також доцільно використати дихальні вправи. Дихання – найприродніший процес та один з найкращих способів релаксації. Про користь дихання люди знали ще задовго до нашої ери. Користі від дихальних вправ є безліч: від покращення стану фізичного здоров'я до кращої концентрації. Але я надаю перевагу вправам для врівноваження та заспокоєння емоційного стану дітей.

ОСВІТНІЙ ФОКУС СІЧЕНЬ, 2023, №1 (4) ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

Прості вправи засновані на принципі «рівного дихання»: тобто тривалість вдиху дорівнює тривалості видиху. Сама Врїтті - це дихальна вправа, призначена для заспокоєння. Такі вправи є у вільному доступі в мережі Інтернет, де кожен педагог може обрати близькі для нього та його групи дітей.

Наведу приклад однієї із таких вправ.

Гра «Повітряна куля»

Чудова та дуже проста гра, щоб допомогти дітям упоратися із стресом.

У будь - якому місці запропонуйте дитині «надутися», ніби вона повітряна куля: робимо глибокий вдих, поступово надувається живіт, розкривається грудна клітина, наприкінці надуваємо щокі, руки умовно теж округляємо, затримуємо дихання.

Потім починаємо «здуватися», як звичайна кулька : спускаємо повітря і «літаємо» по кімнаті, злегка вдаряючись то об стіну, то об шафу, відчуваючи свої межі та межі приміщення.

Щодо творів педагог має опиратись на вікові інтереси дітей. Слухаючи твір, дитина має радіти, сумувати, та співпереживати разом із героєм. Читаючи твір, потрібно інтонаційно передати його зміст. Голос педагога має бути повільним, лагідним та з відповідною інтонацією. Твори для своїх читань я обираю ілюстровані, так як книги із великими та яскравими ілюстраціями більше до вподоби дітям. Якщо знаходжу або вигадую оповідання, до якого немає ілюстрацій, тоді намагаюся знайти картинку або фото, близькі за змістом.

Також дуже цікавим є метод використання ліхтарика під час читань. За допомогою світла та тіні можна «оживити» персонажів. Таким чином діти стають повноцінними учасниками тіньового театру.

психологічного комфорту. Перебування у сховищі стає цікавим, пізнавальним та розвиваючим.

Переглянути відео з наших читань під пледами можна тут:

https://drive.google.com/file/d/1fjsve88_VJPqsObs_WoEMotWHGoXwZ700/view

Усе це можна та, на мою думку, потрібно використовувати у роботі з дошкільниками і під час повітряних тривог у сховищі. Такий вид діяльності дає дітям почуття безпеки та

22

ОСВІТНІЙ ФОКУС СІЧЕНЬ, 2023, №1 (4) ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ, ФОРМ І МЕТОДІВ ПІД ЧАС РОЗВИТКУ, НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

**Людмила ШОРОХОВА,
вихователь Хмельницького закладу
дошкільної освіти №25 «Калинонька»
Хмельницької міської ради**

Сучасний освітній процес вимагає від педагогів нового підходу до своєї діяльності, впровадження новітніх форм, методів і технологій виховання, розвитку і навчання дітей.

Діти з особливими освітніми потребами – це досить складний контингент. Їх відрізняє від інших дітей те, що результат їхнього навчання і виховання треба чекати досить довго через особливості їх психофізичного розвитку. Щоб «відчувати результат», необхідно у своїй роботі використовувати різноманітні прийоми навчального і виховного характеру.

Досвід роботи та аналіз спостережень переконують в необхідності використання елементів інноваційних технологій в роботі з дітьми з ООП. А саме: дидактичні ігри та вправи з елементами арт-терапії, ігри з піском, водою, ігри на розвиток дрібної моторики рук за системою М. Монтессорі. Працюючи з дітьми індивідуально та по підгрупах, використовую такі дидактичні ігри та вправи, за допомогою яких дитина розвиває свій інтелект через рух. Якщо у дитини не розвинена сенсорна діяльність, розуміння розвивається дуже повільно. У результаті цілеспрямованих вправ та дидактичних ігор у дітей формується точність, координація та вдосконалення рухів.

Основними умовами використання інноваційних технологій є:

1. Інноваційні технології мають підбиратись за

принципом простоти і ефективності.

2. Цікавим має бути як процес, так і результат. Роботу з дітьми організують, керуючись принципом "від простого до складного". Кожне заняття з дітьми - це ігрова вправа. Перед тим, як розпочинати заняття, потрібно обстежити предмет. Потім даються конкретні вказівки, що потрібно робити лівою/правою рукою, як тримати чи брати той чи інший предмет. Після закінчення заняття обов'язково прибрати робоче місце. Робота організується у співпраці з кожною дитиною, враховуючи індивідуальні особливості розвитку; максимально активізуючи різні аналізатори, використовуючи різноманітний дидактичний матеріал.

Ігри, ігрові вправи мають врахувати потенційні можливості кожної дитини. На заняттях створюється така атмосфера, яка стимулює дітей до праці, хоча це потребує надмірних зусиль, адже в дітей з особливими потребами недостатня сформованість здібностей моторики рук. Дуже важливо, щоб перед початком заняття діти розглянули матеріал, з яким будуть працювати.

Діти люблять яскраві кольори, жваво реагують на них, захоплюються ними. Колір - це яскрава ознака дитинства. Хоча діти з особливими освітніми потребами оперують досить обмеженою палітрою, проте вплив кольору на дитину, зокрема, на емоційну сферу, досить значний. Інтерес дитини до кольору

активно використовується як з освітньою, так і з корекційною метою. Для того, щоб у дитини з'являлося бажання малювати, навколо неї повинні бути олівці, фарби та папір.

Заняття з арт-терапії мають бути радісними та бажаними, а також цікавими та яскравими. Дітей потрібно знайомити з різними техніками малювання: малювання пальчиками, усією долонею.

За допомогою різних форм *відбитків* можна створити цікаві роботи з декоративного малювання. Цю техніку можна використати під час малювання дощу, снігу, квітів, птахів, риб, звірів.

Широко використовується в роботі з дітьми техніка *тампування*. Необхідні матеріали - тампони, зроблені з поролону, гуаш, папір. Цю техніку можна

використовувати, малюючи крони дерев, річку, траву.

Для виконання *крапкового малюнку* потрібні акварель або гуаш, вода, папір, олівці. Цю техніку можна використовувати, малюючи дощик, сніг, курчатко, різнобарвних рибок.

ОСВІТНІЙ

ФОКУС СІЧЕНЬ,

2023, №1 (4)

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

Пісочна терапія - ще один із напрямків арт-терапії. Відмінність пісочної терапії від решти форм діяльності полягає у тому, що вона дозволяє дитині створювати світ, що забезпечує їй шлях до бажаних почуттів та думок. Цей світ дитина може розглядати, змінювати, обговорювати, випробовувати. Дітей у пісочній терапії приваблює те, що тут немає жодного способу гри в піску, а пісочний світ створюється без підготовчої роботи і відповідає внутрішньому світу самої дитини. Спостерігаючи за грою в піску, можна помітити, наскільки пісок знімає напругу, тривогу, допомагає розкрити творчий потенціал дитини. Діти, самі не усвідомлюючи, що вони роблять, руками починають просівати пісок, будувати тунелі, гори, міста, дороги. А якщо до цього додати мініатюрні фігурки, іграшки, тоді з'являється цілий світ, розігруються драми.

У роботі з дітьми із особливими освітніми потребами використовуються такі вправи: «Знайди іграшки», «Незвичайні сліди», «Ведмедики», «Дощик».

Серед багатьох засобів збереження та зміцнення як фізичного, так і психічного здоров'я дошкільників є *ігри з водою*: перелити воду із одного посуду в інший, виловлювати вудочкою рибу, ситечком - камінчики, зафарбовувати воду в різні кольори.

Наведу приклад *заняття з ознайомлення з навколишнім світом на тему «Біля водойми»*.

Мета: вчити дітей зорово-дотиковим способом розрізняти різні види поверхні, практичним шляхом знаходити предмет за назвою, розрізняти предмети за тактильним відчуттям; удосконалювати вміння пристосовувати рухи руки до особливостей предмета, здійснюючи здоровий контроль; розвивати зорово-рухову координацію, уміння діяти за інструкцією; коригувати функції дихання; виховувати позитивне ставлення до

занять, уміння доводити почату справу до кінця.

Словникова робота: збагачувати словниковий запас дітей (жабка, камінчик, мушля)

Обладнання: миска-водойма для ігор з водою, камінці, мушлі, жаба, рибки, вудочка, фартушки.

Такі заняття та вправи дають змогу:

- ✓ посилити бажання дитини пізнавати щось нове, експериментувати, досліджувати, працювати самостійно;
- ✓ розвивати тактильну чутливість;
- ✓ забезпечити розвиток пам'яті, мовлення, мислення, уваги та дрібної моторики; позбавитись негативних емоцій.

ОСВІТНІЙ ФОКУС СІЧЕНЬ, 2023, №1 (4) ПОЧАТКОВА ОСВІТА

ЧИТАННЯ З РОЗУМІННЯМ

Наталія НОВОСЯДЛА,
учитель початкових класів
Хмельницької середньої загальноосвітньої
школи I-III ступенів №14

Стратегія «Кошик ідей»

На дошку прикріплюю зображення кошика. Ставлю пряме запитання про, те що відомо учням з цієї теми. Впродовж 2-3 хв учні записують у зошиті все, що їм відомо. Без коментарів, у вигляді тез, записую думки учнів на маленьких аркушах та прикріплюю до кошика, навіть якщо вони помилкові (факти, думки, імена, поняття...). Після ознайомлення з текстом обговорюємо записи з кошика.

Стратегія «Потужні прогнози»

Перед читанням надаю короткий список слів, що будуть зустрічатися у тексті. Учні роблять припущення про те, про що буде читання. Після прочитання перевіряють, чи були їхні припущення точними.

Стратегія «Асоціативний кущ»

Записую на дошці в центрі ключове слово чи фразу. Далі записую слова чи фрази, які спадають на думку дітям. Варто ставити знаки питання біля частин куща, в яких є невпевненість. Намагаюся записувати всі ідеї учнів.

Стратегія «Бортовий журнал»

Інформація оформлюється в звичайних зошитах з читання у вигляді таблиці. До ознайомлення з новим текстом діти заповнюють колонку «Що відомо?», а після ознайомлення - «Що дізнався?»

Навичка читання є автоматизованим вмінням озвучувати текст з усвідомленням змісту твору та створенням особистого ставлення до прочитаного. Повноцінна навичка читання характеризується чотирма якостями: правильністю, швидкістю, виразністю та розумінням. Розуміння прочитаного - здатність розуміти зміст тексту, уміти розмірковувати над ним і вчитися на його сенсах (фонові знання, словник, цілі, мислення).

У навчанні учнів швидко й правильно читати, враховую вікові особливості молодших школярів, створюю сприятливі умови для розуміння прочитаного. Готуючись до уроку читання, продумую все таким чином, щоб техніка читання формувалася на кожному етапі уроку, і особливу увагу приділяю вправам на розуміння прочитаного.

У ході роботи над читанням нового тексту використовую такі стратегії:

Що відомо?	Що дізнався?

Стратегія «Чи вірите ви, що...»

Читаю перше запитання, а учні у першому рядку зошита пишуть №1 і ставлять «плюс», якщо згодні з твердженням, і «мінус», якщо не згодні. У другому рядку дають відповідь на друге твердження і так до кінця. Запитання підбираю так, щоб без читання тексту можна було відповісти і «вірю», і «не вірю». Після ознайомлення з текстом поряд у відповідному рядку учні знову ставлять «плюс» або «мінус».

Під час читання моделюю читацькі стратегії,

ОСВІТНІЙ ФОКУС СІЧЕНЬ, 2023, №1 (4) ПОЧАТКОВА ОСВІТА

Стратегія «Кероване читання з передбаченням»

Після ознайомлення з назвою тексту та його автором перед читанням ставлю дітям питання, які дозволяють зробити припущення, про що саме буде текст. Текст розподіляється на частини, і далі читати його учні будуть частинами. Після читання кожної частини учням ставлять запитання. Пропонується зробити передбачення стосовно того, що буде далі. А після читання наступної частини це передбачення аналізується.

Стратегія «Інсерт»

Діти працюючи з текстом, на полях простим олівцем ставлять позначки:

- + - відоме;
- - нове;
- ! - цікаве;
- ? - що викликає бажання дізнатися.

Ще можна спрямувати учнів, читаючи твір, ставити букву «р» поруч із місцем, де персонаж радіє, а букву «с» поруч із подіями, де сумує...

Важливим етапом є обговорення позначок.

Стратегія «Щоденник подвійних нотаток»

Коли учні читають текст перший і другий раз, прошу записати слова або уривки, які викликали подив, щоб поділитися з класом. Це допоможе в обговоренні прочитаного тексту.

використовуючи процес думання вголос, для демонстрації різних характеристик вільного читання. Перший раз читає вчитель, що дозволяє змодельювати, як текст повинен читатися, інтонувати голос персонажів. Вдруге читають учні поодиночку, в парах, прослуховують аудіозапис. Значення нових слів, що зустрічаються у тексті, поясню під час першого читання.

25

Список використаних джерел

Стратегія «Серце, рука, голова»

Що ти відчув після читання тексту? Чому?
Постав запитання до тексту за схемою. Відшукай у тексті відповіді на ці запитання: Хто? Що? Де? Коли? Який?
Яка проблема порушується в тексті?

Стратегія «Я, текст, світ»

Текст для себе. Учні пов'язують текст із власним досвідом: «Що це нагадує мені у моєму житті? Чим це відрізняється від мого життя? ...».

Текст для тексту. Як текст пов'язаний з іншим знайомим текстом: «У цього персонажа така ж» Можна запропонувати прочитати дітям самостійно певні тексти, серії книг.

Текст для світу. Діти вже знайомилися, або дізнаються про певну інформацію через телебачення, фільми, соціальні мережі...

1. Гаврилов О. В., Липа В. О., Ляшенко О. М. та ін., за ред. Гаврилова О. В., Липи В.О. /Олігофренопедагогіка. – Кам'янець-Подільський : 2014. – 592 с.

2. Лабенко О. Розвиток критичного мислення в середніх загальноосвітніх закладах/ Рідна школа. – 2011. - №4. 3.

Пометун О. І., Суценько І.М. /Путівник з розвитку критичного мислення в учнів початкової школи – Київ,2017. – 96с.

Майстер-клас «Читання з розумінням: методичний інструментарій» (спікерка: Інна Большакова, методистка, експертка ГС "Освіторія", авторка підручників і посібників НУШ, співавторка онлайн курсів для вчителів початкової і базової школи, авторка популярної тренінгової програми "Навчаю(сь) читати", психологиня онлайн курсів НУШ): <https://www.youtube.com/watch?v=i5ptmfsVvdk>

Вебінар «Практика вдумливого читання: поради для роботи в початковій школі (і не тільки)» (спікерка: Лілія Талан, учителька початкових класів КЗ ЗСО «Початкова школа №3 Хмельницької міської ради»: <https://www.youtube.com/watch?v=89Uрyc24fmE>

Онлайн-курс «Читання з розумінням» (навчання за програмою підвищення кваліфікації, практикуми): <https://edway.in.ua/uk/mpk/213/detail/>

Як навчити учнів читати самостійно і працювати з різними текстами (добірка статей): <https://nus.org.ua/articles/yak-navchyty-uchniv-chytaty-samostijno-i-pratsyuvaty-z-riznyymi-tekstamy-golove-z-litnoyi-akademiyi-bombejno/>

ОСВІТНІЙ ФОКУС СІЧЕНЬ, 2023, №1 (4) ПОЧАТКОВА ОСВІТА

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Наталія ЛАВРЕНЮК,
вчитель початкових класів
навчально-виховного комплексу №7 м. Хмельницького

*Не навчайте дітей так, як навчали вас –
вони народилися в інші часи.
Конфуцій*

У сучасному суспільстві навчання можна організувати таким чином, що джерелом знань буде не тільки вчитель, але й комп'ютер, телевізор, відео. Учні, відповідно, повинні вміти осмислювати отриману інформацію, трактувати її, застосовувати в конкретних умовах; водночас думати, розуміти сутність речей, вміти висловити особисту думку. Саме цьому сприяють інтерактивні технології навчання.

Інтерактивні технології потребують певної зміни у житті всього класу, а також значної кількості часу для підготовки як учнів, так і вчителя. Розмірковуючи про інноваційні інтерактивні технології навчання та методика їх використання за різних форм організації навчання, слід пам'ятати, що діти вчать ефективно, коли:

- мають мотивацію до навчання;
- перебувають у приязному комфортному середовищі; · використовуються методи, що відповідають різним стилям і способам навчання;
- використовуються їхні знання і вміння; · мають почуття контролю над процесом навчання; · досягають успіхів;
- мають можливість випробувати нові знання на практиці й використати отриману інформацію; · повністю залучаються до процесу навчання; · мають достатньо часу для засвоєння нових знань і вмінь;
- можуть побачити використання здобутих знань та вмінь на практиці.

Тому мета введених на сучасному етапі інтерактивних методів навчання полягає у тому, щоб навчальний процес відбувався за умови постійної активної взаємодії всіх учнів. Це співнавчання, взаємонавчання, де і учень і вчитель є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, розуміють, що вони роблять, рефлексують із приводу того, що вони знають, уміють і здійснюють.

Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор і спільне розв'язання проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації. Воно ефективно сприяє формуванню навичок і вмінь, виробленню цінностей, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії, дає змогу педагогові стати

справжнім лідером дитячого колективу.

Під час інтерактивного навчання учні вчаться бути демократичними, спілкуватися з іншими людьми, конструктивно мислити, приймати продумані рішення. Технологія інтерактивного навчання — така організація навчального процесу, за якої неможлива відмова від участі у процесі пізнання:

- кожен учень має конкретне завдання, за виконання якого він повинен публічно відзвітуватися;
- від діяльності кожного учня залежить якість виконання поставленого перед групою завдання.

Призначення інтерактивного навчання полягає у тому, щоб, по-перше, передати знання, по-друге, усвідомити цінність інших людей. Має воно і свої завдання: розв'язання навчальних поведінкових завдань; надання підтримки членам групи

ОСВІТНІЙ ФОКУС СІЧЕНЬ, 2023, №1 (4) ПОЧАТКОВА ОСВІТА

Найбільш ефективними методами і прийомами роботи є «мозкова атака», «мікрофон», «акваріум», «незакінчене речення», «конвеєр», «два-чотири-усі разом», «дерево рішень», «ажурна пилка», «броунівський рух», «асоціативний куц».

Наведу приклади використання інтерактивних методів і прийомів, які практикую у своїй роботі й вважаю їх найбільш продуктивними та цікавими.

Метод «Конвеєр»

Він є ефективним на уроках математики на етапі формування обчислювальних умінь та навичок. Пропонуючи гру «Допоможемо сові розв'язати кругові» (розв'язання кругових прикладів), посередині дошки розміщують малюнок мудрої сови, а навколо неї – приклади для усної лічби у відповідності до теми уроку. Відповідь першого прикладу є початком наступного і т.д. Учні залюбки виконують це завдання в групах, передаючи аркуш паперу по колу. Кожен учасник по черзі розв'язує один приклад і передає наступному. Перемагає група, яка першою дійшла до кінця й замкнула коло.

Подібну роботу пропоную дітям на уроках української мови для закріплення вивчених орфограм. На дошці записую слова з пропущеними орфограмами. Діти по черзі передають аркуш по колу, записуючи по одному слову та вставляючи пропущені букви. Така групова робота, нагадуючи конвеєр, зосереджує дітей, активізує їх мислення, діяльність, викликає інтерес до навчання.

Метод «Броунівський рух»

Суть методу полягає в тому, що дітям дозволяється пересуватися по класу, виконуючи поставлене вчителем завдання.

Наведу два приклади використання цього методу в різних формах:

1. Групова форма роботи. Готуючись до уроку української мови, по класу (на столах, шафах, стендах,

дверях, підвіконнях) розкладаю картки із правилами, визначеннями, наведеними прикладами (у яких пропущені слова, незакінчені фрази). Діти, об'єднані в групи, жеребкуванням обирають картку із термінами: синоніми, антоніми, слова, що мають кілька значень та ін. Пересуваючись по класу, групи збирають лише ті картки, у яких записи стосуються саме їхніх термінів. Решту карток залишають іншим групам. Групи пересуваються одночасно. По завершенню збору інформації груподопрацьовують її (вставляють пропущені слова, розташовують у певному порядку, наводять власні приклади, складають речення тощо...). Під час презентації аналізуємо роботу кожної групи: чи всі потрібні картки зібрані, чи не взято зайвих.

2. Роботу в парах змінного складу впроваджую на уроках я досліджую світ, літературного читання, використовую на етапі опрацювання нового матеріалу. Учні об'єднують в дві групи. Навчальний текст чи науково-пізнавальну інформацію ділю на два блоки, пропоную для кожної групи один блок. Діти самостійно, за алгоритмом роботи з текстом, опрацьовують свій блок (3-5хв). Після чого під музичний супровід хаотично рухаються по класу. А коли музика затихає, учасник першої групи об'єднується в пару з учасником другої, щоб поділитися набутою інформацією і отримати зворотну від іншого учня. За сигналом учасників, що робота в парах закінчилася, вмикаю музику...Часу на вправу відводжу стільки, щоб кожен учень переказав свій текст не менше двох разів. Після завершення вправи пропоную відтворити отриману інформацію, разом аналізуємо та узагальнюємо отримані знання.

За допомогою цього методу кожен учень має можливість виступити у ролі вчителя і передати свої знання однокласникам.

Навчальна ефективність такої форми роботи полягає в багаторазовому повторенні своєї частини матеріалу та в ознайомленні з іншою

частиною. Відбувається процес усвідомлення, запам'ятовування та систематизації загальної картини теми. Формуються такі ключові компетентності: вільне володіння державною мовою, здатність спілкуватися рідною мовою, компетентність у галузі природничих наук, інформаційно-комунікативна компетентність, навчання впродовж життя, громадська та соціальна компетентності, підприємливість та фінансова грамотність.

Метод «Аукціон знань»

Найчастіше використовую цей метод на уроках узагальнення знань. Так, на уроці читання в кінці вивчення розділу пропоную учням назвати прізвища поетів та прозаїків, чий

твори вивчали в цьому розділі. Діти називають авторів творів, а перемагає той, хто озвучує останнє прізвище.

Приєм «За - проти» використовую для формування альтернативних поглядів на проблему, що вивчається. Долучаючись до дискусії, учні ознайомлюються з думками однокласників, аргументують власну позицію, вчать слухати та чути інших.

28

ОСВІТНІЙ ФОКУС СІЧЕНЬ, 2023, №1 (4) ПОЧАТКОВА ОСВІТА

Метод «Карусель»

Цей інтерактивний прийом використовую на уроках математики під час перевірки засвоєння таблиці множення.

Діти утворюють два кола, ставши парами обличчям один до одного. Хто стоїть у внутрішньому колі, називає табличні приклади своїм парам, а хто в зовнішньому – відповіді до них. По сигналу (наприклад, дзвінок) зовнішнє коло пересувається на одного учня за годинниковою стрілкою. Так робота продовжується в новостворених парах.

Одночасне долучення всіх учасників до активної роботи з різними партнерами розвиває комунікативні якості.

«Спіймай помилку»

Один із прийомів, який навчає дітей миттєво реагувати на помилки.

1. Під час пояснення матеріалу заздалегідь попереджаю учнів про навмисно допущену помилку та подаю умовний знак, який є підказкою для визначення місця її знаходження.

2. Пропоную домашнє завдання: скласти на відповідну тему невеличке оповідання, у якому навмисно припуститися 5-8 помилок. На уроці учень читає перед класом свій твір, а слухачі знаходять помилки та виправляють їх.

Однією зі складових інтерактивних методів є гра. Це найактивніша форма людської діяльності, що робить навчання цікавим. Використовую ігри, щоб реалізувати дидактичні, виховні та розвивальні завдання, підвищити ефективність навчального уроку, покращити емоційний настрій.

Практикую використання таких ігор.

Гра «М'яч зі словами»

Цей прийом використовую:

- ✓ під час закріплення вивченої термінології (кидаючи м'яч, називаю термін, а той, до кого м'яч потрапив, дає стисле пояснення, про що йдеться);
- ✓ під час роботи зі словниковими словами (учень

називає словникове слово і кидає м'яч, а той, хто спіймав, пояснює в ньому орфограму).

Такий прийом активізувати увагу учнів, долучити до повторення та закріплення вивченого матеріалу всіх учнів, несе позитивний емоційний заряд.

Рольову гру «Перевтілення» пропоную учням на уроках літературного читання. Охочі відчувати себе в ролі персонажу твору відповідають на запитання однокласників. Уявляючи себе на місці героя в певній ситуації, діляться враженнями.

Також використовую прийом інсценізації уривків прочитаних творів. А на уроках математики пропоную відтворити ситуацію, описану в умові задачі.

Гру «Так - ні» доцільно застосовувати під час закріплення нового матеріалу.

Перед початком гри нагадую правила:

- уважно слухати запитання, які звучать лише один раз;
- виправляти відповіді не можна;
- записати відповідь одним словом – «так» чи «ні».

Цей прийом дає можливість учителю й учням визначити рівень засвоєння матеріалу, кому потрібно самостійно допрацювати, а хто потребує допомоги вчителя.

Гра «Світлофор»

Голосно висловлюю 12 тверджень, частина яких містить помилки. Після кожного речення учні підносять символи: зелені, якщо погоджуються, червоні – не погоджуються, жовті – хочуть доповнити. Учні, які показали правильний символ, ставлять собі 1 бал. За 12 набраних балів – оцінка «12».

Гра «Чарівні ворота»

Двоє учнів беруться за руки, піднімаючи їх догори, утворюють «ворота». Інші учасники гри по одному підходять до «воріт», зачитують завдання з картки, відповідають і проходять «ворота». Якщо відповідь правильна, гравець сідає за парту. Якщо ж ні, «ворота» затримують його до отримання правильного результату. Завдання добираю для закріплення та повторення вивченого на уроці матеріалу.

Отже, інтерактивна технологія навчання — це така організація навчального процесу, за якої кожен учень має конкретне завдання, за яке він повинен публічно прозвітувати, адже від його діяльності залежить завдання, якість виконання поставленого перед групою та класом. Інтерактивні технології навчання містять чітко спланований очікуваний результат навчання,

окремі інтерактивні методи і прийоми, що стимулюють процес пізнання, розумові й навчальні умови і процедури, за допомогою яких можна досягти запланованих результатів.

29

ОСВІТНІЙ ФОКУС СІЧЕНЬ, 2023, №1 (4) ПОЧАТКОВА ОСВІТА

Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ (цикл діагностувальних робіт для учнів 4 класу)

**Наталія ІЖАК,
учитель початкових класів
КЗ ЗСО «Початкова школа №1
Хмельницької міської ради»**

Цикл діагностувальних робіт з курсу «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» розроблено для учнів 4-их класів з урахуванням вікових особливостей та обов'язкових результатів навчання. За типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом Савченко О.Я., підручником Гільберг Т.Г.

Посібник містить діагностувальні роботи за темами «Багатства України», «Подорожуємо Україною. Природа України», «Природні зони України», « Природа голубої планети», «Природа материків», «Всесвіт і Сонячна система», « Люди – багатство країни».

Зразок діагностувальної роботи:

Діагностувальні роботи створені у двох варіантах. Для учнів у роботі є етап самоперевірки. Для вчителя пропонується бланк оцінювання із зазначенням опису результатів навчання.

***Переглянути збірку діагностувальних робіт
можна за посиланням:***

https://drive.google.com/drive/folders/1aRfz8mhMVM3Yx2_uLO1p3fABS6ULC6rz

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ

Людмила КОЛЕСНИК,
учитель початкових класів
комунального закладу загальної середньої освіти
«Початкова школа №1 Хмельницької міської ради»

Успіх у формуванні особистості дитини залежить від форм організації навчання, тобто від зовнішнього боку організації освітнього процесу, який відображає характер взаємозв'язків його учасників. За визначенням О.Я.Савченко, «форма організації навчання» означає певну взаємодію вчителя та учнів, що регулюється встановленим режимом та умовами роботи.

Незважаючи на широке визнання в світі класно-урочної системи, спроби вдосконалити урок як специфічну форму організації навчально-виховного процесу не припиняються з моменту його винайдення. В історії педагогіки було розроблено й апробовано такі варіанти класно-урочної форми, як бел-ланкастерська форма взаємного навчання, батовська, маннгеймська та лабораторна системи.

В Україні з метою поліпшення результативності навчального процесу також значна увага приділялась розробці нових типів уроків, удосконаленню їх структури та основних елементів такої структури. Веліся, хоч і не так активно, пошуки вдосконалення уроку, пов'язані з формами організації навчальної діяльності учнів, яких у сучасній дидактиці виділяють чотири:

- парна;
- групова;
- кооперативна;
- індивідуальна робота учнів.

Головна риса **інтерактивного навчання** - використання власного досвіду учнями під час розв'язання проблемних питань. Їм надається максимальна свобода розумової діяльності при побудові логічних ланцюгів.

Ефективність впровадження інтерактивного навчання, на думку І.Я.Жорової, забезпечується спеціальною організацією навчального процесу, яка складається з кількох етапів.

На *підготовчому етапі* формуються мікрогрупи. При цьому враховують позитивний емоційний стан мікрогрупи, готовність учасників до співпраці під час вирішення навчальної проблеми, яка повинна спонукати учнів до пошукової діяльності, обміну власним досвідом, думками, розвивати вміння та навички самостійно працювати. Далі в процесі спілкування учні виявляють не тільки знання предмета, а й уміння узагальнювати, робити логічні висновки, у них формуються комунікативні уміння - у процесі обговорення свою думку

необхідно висловлювати стисло і не відхилятися від теми, демонструвати вміння не тільки говорити, а й слухати.

Наступний етап - *презентація групових рішень* - може бути організований по-різному, залежно від характеру взаємодії учасників груп (спільно - індивідуальна, спільно - послідовна, спільно - взаємодіюча).

Спільно - індивідуальна форма передбачає представлення результатів власної діяльності кожного учасника, обговорення та вибір доцільного варіанта. При спільно - послідовній результат діяльності кожної групи є фрагментом, необхідним для побудови загальної відповіді. Спільно - взаємодіюча форма обумовлює вибір певних аспектів групових рішень, на основі яких приймається колективне.

На *підсумковому етапі* учні оцінюють, наскільки вдалося створити атмосферу співробітництва в групі, підбивають підсумки виконаної роботи.

Не менш важливим є висновок дослідників О.Пометун та Л.Пироженко про те, що інтерактивне навчання є сукупністю технологій. Автори розподіляють інтерактивні технології на чотири групи, залежно від мети уроку та форм організації навчальної діяльності учнів:

- **інтерактивні технології кооперативного навчання** (організація навчання в малих групах учнів, об'єднаних спільною навчальною метою: робота в парах, один - два - чотири - усі разом, змінні трійки, карусель, робота в малих групах, акваріум тощо);
- **інтерактивні технології колективно-групового навчання** - технології, що передбачають одночасну спільну роботу всього класу;

· **технології ситуативного моделювання** -

побудова начального процесу за допомогою залучення учня до гри, передусім, ігрове моделювання явищ, що вивчаються;

· **технології опрацювання дискусійних питань** -

широке публічне обговорення якогось суперечливого питання.

Ці інтерактивні технології можна успішно застосовувати в початкових класах: спершу це можуть бути інтерактивні вправи на окремих етапах уроку. Варто починати з найдоступніших і зрозумілиших для дітей.

Наприклад, технологію «мікрофон» можна використати для актуалізації опорних знань під час узагальнення вивченого з теми «Тверді та м'які приголосні звуки» (2 клас).

На дошці записано тему уроку.

Учитель пропонує прочитати і сказати, використовуючи мікрофон, чим важливий цей матеріал, що вони знають з цієї теми.

Учитель дає учням мікрофон або якийсь предмет (ручку, олівець), який є уявним мікрофоном, і пропонує по чергово стисло і швидко висловитися.

Говорити може тільки той, хто одержав мікрофон. Відповіді учнів записуються на дошці. Після цього вчитель переходить до викладу нової теми.

Мозковий штурм - ефективний метод колективного обговорення проблеми чи завдання, пошук рішень, який спонукає учасників виявляти свою уяву та творчість. Він передбачає вільне висловлення думок усіх учасників і допомагає знаходити багато ідей та рішень.

Учитель на уроці називає тему «мозкового штурму»: «Що ви знаєте про ріки України?».

При цьому «мозковий штурм» організують за такими правилами:

- ✓ усі учасники «штурму» пропонують ідеї щодо географічних назв;
- ✓ один учень записує на дошці всі запропоновані ідеї. Коли група вважає кількість поданих ідей достатньою, переходять до наступного етапу;
- ✓ ідеї систематизують, аналізують, розвивають групою;
- ✓ обирають найкращі рішення.

На дошці записують:

- Назви рік України.
- Яка річка найбільша?
- Яка річка протікає через наше місто?
- В яку річку, більшу за розміром, впадає та чи інша річка?
- В яке море впадають ці річки?
- Як пишуться географічні назви?

Правила поведінки під час «мозкового штурму»:

- ✓ Намагатися висунути якомога більше ідей. ✓ Включити свою уяву: не відкидати ніякої ідеї тільки тому, що вона суперечить загальній думці.

✓ Можна розвивати ідеї інших учасників. ✓ Не можна критикувати висловлювання інших та давати оцінку запропонованим ідеям.

Робота в групах дає можливість учням висловлюватись, обмінюватись ідеями з партнерами в групі і лише потім озвучувати свої думки перед класом.

Вчитель об'єднує учнів у групи, пропонує завдання, дає декілька хвилин для спільного обговорення. Наступним етапом є представлення результатів роботи кожної групи, обмін своїми ідеями та аргументами з усім класом.

Отже, використання інтерактивних методів та форм надає можливості для організації ділової співпраці з метою вирішення поставленої в класі навчальної проблеми.

Вільне спілкування на уроці, висловлювання власної думки, повага до думки оточуючих - необхідні умови, що забезпечують ефективність нових технологій.

Молодші школярі майже завжди готові працювати разом і отримують задоволення від такої взаємодії на уроках. Але через невміння узгодити свої дії з діями інших швидко втрачають інтерес до цієї форми роботи. Щоб підтримати і розвивати такий інтерес, учнів слід цього навчати. Але як? Як зробити так, щоб у взаємодії з ровесниками в учнів накопичувались не тільки знання, формувались уміння і навички, а й розвивалась мотивація до співпраці, створювались умови для закріплення позитивних переживань від спільних досягнень?

Групова робота на уроці - це форма організації навчання в малих групах (3 - 7 учнів) на основі співробітництва з чітко розподіленими завданнями для кожного, об'єднаних спільною навчальною метою.

Цікавою формою організації є робота в діалозі. Її ще називають роботою "удвох", робота парами, партнерська робота.

Відомо, що ефективність особистісно орієнтованого навчання визначається не обсягом знань, загальнопізнавальних умінь та навичок, які набула дитина, а мірою участі самої дитини в процесі їх здобуття. Діяльність учителя при цьому оцінюється тим, наскільки вміло він зумів вплести в канву навчального процесу ідеї і пропозиції учнів, використав їхні інтереси на користь власного розвитку дітей. Вся складність організації групових форм навчальної діяльності полягає в знаходженні гнучкого балансу між інтересами дітей і необхідністю досягти чітко окреслених програмних результатів. Тому важливо створити для кожної дитини відповідну атмосферу для того, щоб навчальна діяльність перестала бути джерелом негативної психічної напруги і дійсно перетворилася у радісний, цікавий, натхненний процес.

Встановлено, що співтворчість учнів виникає тоді, коли між ними відбувається активний обмін способами навчальної діяльності. Саме зміст здійсненого обміну дає змогу зрозуміти напрямок взаємодії дітей у спільній діяльності.

Пропоную декілька форм такої взаємодії, яка на практиці може бути цікавою.

Учитель умовно поділяє клас на групи (права сторона кожного ряду - учні, ліва - в ролі вчителів) і пропонує під час виконання завдання здійснити, наприклад, контрольні дії за способом виконання завдання, перевірити

правильність застосування нового правила, написати взаємодиктант або переказати зміст прочитаного, дати відповідь на запитання тощо. Таким чином робота будується у формі дидактичної гри, у якій діти обмінюються ролями. А це означає, що кожен учень відповідно до своєї ролі будує поведінку. Так «учитель» має пояснювати, перевіряти, виправляти, робити зауваження. «Учень» - слухати, виконувати рекомендації «вчителя», виконувати завдання.

Особливу увагу діти приділяють дотриманню правил гри та пов'язаним з цими правилами зовнішніми атрибутами прийнятої ними ролі. Зміст спільної діяльності - навчальний матеріал, на основі якого ґрунтується взаємодія - для дітей не має великого значення. Головним для них є лише ролі та обмін ними у процесі гри.

На уроці вчитель пропонує учням обмінятися зошитами, перевірити і виправити помилки в роботах одне одного. Діти вже не грають у вчителів та учнів. Вони беруть участь у реальній взаємоперевірці будь-якого навчального процесу: самостійної роботи, домашнього завдання тощо. Школярі усвідомлено виконують функцію контролю у всій повноті операцій. Головним тут постає саме обмін не уявними, а справжніми ролями.

На уроці один учень тихо переказує своєму партнеру зміст оповідання. Той продовжує розповідь. У результаті учні обмінюються інформацією. Вони це можуть робити не тільки на основі підручника, а і додаткової літератури відповідно до загальної теми. Головним залишається обмін інформацією для отримання єдиного результату.

ОСВІТНІЙ ФОКУС СІЧЕНЬ, 2023, №1 (4) ПОЧАТКОВА ОСВІТА

На уроці математики учні вимірюють площу класу.

Один з них вимірює довжину, другий - ширину кімнати. Третій записує дані і креслить план. Між учнями відбувається розподіл обов'язків. Вони можуть розподілятися випадково, а можуть - з урахуванням відповідних умінь кожного з учасників партнерської роботи. Основна умова - обмінятися одержаними даними заради спільного результату.

Виконуючи творчі завдання, учні найбільш яскраво виявляють себе у взаємодії. Психологічно під час цієї роботи актуалізуються зовсім інші процеси, ніж у

попередніх формах роботи. Учні обмінюються творчими роботами, малюнками, власними віршами тощо. Тут уже не спрацьовують критерії перевірки за правилами. Адже до творчих робіт такий підхід неможливий.

Отже, включення дітей в ігри, в тому числі “вчитель” - “учень”, має мотиваційний ефект. У такій формі діти молодшого шкільного віку готові працювати навіть з нудним і надокучливим матеріалом. Головне тут полягає в тому, що їх може захопити сама зовнішня атрибутика ролей, оцінювання партнерів, і тоді гра не тільки набуває повчального змісту, а й буде готувати дітей до взаємодії - обміну функціями - тоді навчання стає цікавим.

Позиція дитини в будь-якому завданні є індивідуальною. Зміст цих позицій усвідомлюється кожним учнем поступово. А для цього потрібен не тільки час, а й систематична участь у груповій роботі. Зрозумівши, що його партнер може мати свою точку зору, що він може бути правим, учень опиняється перед необхідністю діяти, враховуючи різні позиції.

Вчитель, який дбає про засвоєння учнями цінностей спільної роботи, часто використовує у навчанні своєрідні правила як опору для оцінки участі кожного. Наведемо деякі з них.

Десять правил для співробітництва

1. Планування роботи - запорука якісного її виконання.
2. Мета і рішення, прийняті групою, мають бути чіткими і зрозумілими всім.
3. Партнери повинні знати, що кожен із них робить і які завдання розв'язує.
4. Повне взаєморозуміння - найважливіша умова успішної роботи.
5. Кожен партнер серйозно відповідає за свою частину справи, за надійність виконання, термін виконання.
6. Ніхто із партнерів не має права наполягати на своєму варіанті рішення, але кожен має піти на компроміс і змінити власне рішення на користь іншого, що гарантує для усіх успіх.
7. Кожен із членів групи пишається своїми партнерами - це запорука успіху.
8. Чесність, відданість та інтерес до справи - ключ до створення дружньої команди.
9. Важливо критично підійти до оцінки ступеня виконання спільного завдання. Робота приносить задоволення тоді, коли є результат.
10. Будь-який успіх варто супроводжувати похвалою всіх партнерів, які були заняті роботою, що вдало завершилася.

ОСВІТНІЙ ФОКУС СІЧЕНЬ, 2023, №1 (4) ПОЧАТКОВА ОСВІТА

РОЗВИТОК НАВИЧОК ЧИТАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Олена ЛИСА,
вчитель англійської мови в початкових класах
Хмельницької середньої загальноосвітньої
школи І-ІІІ ступенів №18 ім. В.Черновола

непросто. Батьки та їхні діти у процесі вивчення мов стикаються з низкою труднощів та непорозумінь, які заважають працювати ефективно. Насправді ж діти можуть навчатися із задоволенням та інтересом, головне – правильно їх мотивувати.

Навчання читання іноземною мовою на початковому етапі сприяє формуванню у дітей зацікавленості до спілкування іноземною мовою і позитивного настрою у подальшому її вивченні. Цей етап дозволяє ознайомити молодших школярів зі світом закордонних однолітків, із закордонними піснями, віршами і казковим фольклором та з доступними дітям зразками дитячої художньої літератури мовою, яка вивчається. Процес навчання

Хочу поділитись досвідом, як працюю на уроках англійської мови з дітьми в початковій школі. Без англійської в сучасному світі нікуди. Її знання відкриває перед кожним великі перспективи. Але ось змусити дитину вчити мову буває

читання також дозволяє формувати деякі універсальні лінгвістичні поняття, які спостерігаються в рідній та іноземній мовах, сприятиме розвитку інтелектуальних, мовленнєвих та пізнавальних здібностей учнів. Однією з проблем навчання читання іноземною мовою є зміст текстів на початковому етапі. На початковому етапі навчання іноземної мови, коли вчителю важливо навчити школярів читати тексти отримувати з них потрібну інформацію, необхідна правильна організація роботи з текстами на уроці.

Пропоную вашій увазі добірку завдань на розвиток навичок читання на початковому етапі навчання. Усі завдання охоплюють тематику, передбачену чинною програмою з іноземних мов для учнів початкових класів закладів загально середньої освіти.

Збірник містить тексти, які побудовані на життєвих ситуаціях і розвивають навички читання та творчі здібності учнів. Усі тексти відповідають віковим особливостям та інтересам учнів.

У збірнику представлено 9 різних текстів для читання, які можна використовувати на уроках, щоб зацікавити дітей читанням.

Пропоную ознайомитися з деякими видами вправ, представленими у збірнику.

Переглянути збірник можна за посиланням:
<https://docs.google.com/document/d/1Dn0W9o2pU48uUNwME6hQUA0XgDPbUNjm/edit>

SEASONS AND WEATHER

35

ОСВІТНІЙ ФОКУС СІЧЕНЬ, 2023, №1 (4) МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ГАЛУЗЬ

МАТЕРІАЛИ ДО УРОКІВ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ У 7 КЛАСІ З ТЕМ «ДРУГА СВІТОВА ВІЙНА» З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЇ «ЩОДЕННІ 5»

Інна ХАНЧУК,

учитель української мови та літератури,

учитель-методист

Хмельницької середньої загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №24

Оксана ЯНКОВИЧ,

учитель зарубіжної літератури,

учитель-методист

Хмельницької середньої загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №24

сторінках фахових видань: «Дивослово» №12, 2017 р., «Українська мова та література в школах України» №11, 2018 р., «Всесвітня література в школах України» № 11. 2019 р.

З початком реалізації концепції Нової української школи в початковій школі розпочалася робота з розробки стратегії впровадження ключових технологій в ланці середньої школи. Технологія «Щоденні 5» передбачає розвиток мовленнєвих навичок на уроках гуманітарного циклу. Учителями – методистами Інною Ханчук та Оксаною Янкович (Хмельницька ЗОШ І-ІІІ ступенів № 24) були розроблені методичні рекомендації щодо впровадження вказаної технології в середній школі (концепція, структура, компоненти, методичний інструментарій, матеріали до уроків). Ознайомитися з ними можна на

Автори статті пропонують методичні матеріали до уроків української та зарубіжної літератури в 7 класі за твором Григора Тютюнника «Климко» та Дж. Бойна «Хлопчик в смугастій піжамі».

Григор Тютюнник «Климко»

«Життя - одне, воно - коротке, кінець - єдиний для всіх. А тому - живіть, а не пристосовуйтеся».

Комплексні компетентнісно зорієнтовані задачі 1.

Григор Тютюнник писав: «Я сприймаю те, що мене оточує, і те, що діється навколо мене, спочатку почуттям, серцем, а вже потім усвідомлюю - тобто страждаю двічі з одного приводу. Боже, як важко». Поясніть, чому це важливо – бути уважним до близьких та навколишніх. Чи можете ви пригадати свій вчинок прояву такої уваги? (ключова компетентність – соціальна, морально- етична)

2. Узагальни, який досвід запозичив сирота від кожного зі своїх знайомих і друзів. Як Климко реагував на чужий біль? (ключова компетентність – соціальна, морально- етична)

Текстоцентричні картки - завдання

Текст	Завдання
-------	----------

<p>Німець бив їх так само, як і старого, — мовчки, із усього маху. Климко на превелику силу встав з клунком за плечима і пішов до дверей. Він помітив, що німець б'є лише правою ногою, і хотів проскочити зліва від нього. Німець скося стежив за Климком, Климко теж не зводив з нього очей. Не дійшовши до дверей кроків три, він зігнувся калачиком, аж клунок посунувся на голову, подався ще трохи вліво од німця і разом з клунком полетів з вагона, перекинувся в повітрі й посунувся сторч головою по крутому мокрому насипу просто в калюжу, а клунок боляче придавив шию. Німець таки достав його вже на льоту кулаком у груди... Климко спробував підвестися, але в грудях і в коліні так заболіло, що він застогнав і поповзом, ковзаючи ліктем по грязюці й тягнучи за собою клунок, вибрався з калюжі. Біля переднього пасажирського вагона стояв гурт німців. Вони курили й реготалися. Коли до них підійшов той, що викидав, гурт обступив його і зареготав ще дужче. Скоро поїзд рушив.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дібрати заголовки до частини тексту. 2. Визначити передані автором почуття, тему і мікротеми уривка, ключові слова, порушені автором проблеми. 3. Запишіть слова, що характеризують почуття, які охоплюють Климка у наведеному епізоді. 4. Як німець поставився до Климка? 5. Що тебе сильно вразило в наведеному фрагменті? 6. Як саме виявлялася під час війни справжня натура особи? 7. Чи можна стверджувати, що збройний конфлікт спричиняє появу великої кількості лихих людей? 8. Чи потрібно нам, людям 21 ст., пам'ятати жахливі події Другої світової війни?
---	--

ОСВІТНІЙ ФОКУС СІЧЕНЬ, 2023, №1 (4) МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ГАЛУЗЬ

Приєм «Ланцюжок подій»

Віднови послідовність подій.

*«Сухарів дав Климкові на дорогу дід Бочонок, станційний аптекарі дядьків Кирилів товариш». *«Климко знав, що дядько неодмінно скаже ці слова, проте завжди хвилювався: а що як ні? Що як забуде?» *«Климко цілу ніч проблукав тоді на станції, вслухаючись у далекі злякані гудки паровозів, але так і не почув серед них знайомого»

*«Найдужче йому подобалося в них «а» - кругле, глибоке, воно, мов луна з колодязя, перекочувалося в аптекаревому горлі - теж як бочоночки...»

*«Климко розворушив палицею багаття — з нього викотилося дві чорні, як вугілля, картоплини» *«Жили вони в залізничному бараці при самісіньких колесах»

*«Незабаром німецькі літаки розбомбили станцію» *«Потім рипнули двері в прикомірок, - видно, Бочончиха пішла ховати «подавання» за ліки»

Приєм «Чужі черевики» (емпатія)

Добери слово, яке характеризує психологічний стан (емоції) персонажів в кожному уривку.

Приєм «Злови помилку»

І тут Климко побачив Наталю Петрівну, вчительку свою і Зульфатову. Вона стояла з немовлям на руках, притиснувши до себе разом з немовлям трояндову, мов сто жоржин, сукню. Климко бачив Наталю Петрівну в цій сукні лише двічі на рік: першого вересня і в останній день занять...

Наталю Петрівну стояла осторонь від натовпу, що затулив підводу, і, маленька, бліда, дивилася на бороданя широко розплющеними очима. В них не було ні презирства, ні гніву, а лише зляканий подив. Одна її брова, поторкана золотом од ранкового сонця, напружено піднялася вгору і дрібно-дрібно тремтіла...

- Хто вона? Вчителька? — І погукав: — Ей ти, вчительша!.. Горда! Іди сю...

Він не встиг доказати, хутко присів на возі й затулив голову руками. Каменюка пролетіла понад ним і вдарилася об стіну аптеки. Натовп одсахнувся від воза, всі злякано дивилися на Наталю Петрівну та хлопців, а

Іван тремтів і кричав: - Я вб'ю його! Таких треба вбити! — Він ухопив грудку породи, прищулив очі й замахнувся вдруге...

Вони відійшли вже далеченько від базару, а Іван все ще тремтів, мов у пропасниці, і раз по раз люто озирався, блискаючи очима. Наталю Петрівну легенько погладила його блідую, в синіх прожилочках рукою по чорній стриженій голові й сказала:

- Ну годі-бо, Іване, заспокойся... Кармелючок мій милий. - Вона тихо, лагідно засміялася, і хлопці, мовби вони ждали знаку, теж заусміхалися.

Приєм «3-2-1»: 3 факти, що викликати позитивні емоції, 2 факти – негативні емоції, 1 питання.

Три факти, що викликали позитивні емоції: вражає жертвність Климка, який, ризикуючи власним життям, намагається врятувати Наталю Миколаївну, її донечку, незнайому дівчину; вражає те, що Зульфат та Климко побачивши вчительку з немовлям, самі напівголодні, діляться останнім; майстерність автора, який зумів, використовуючи образи звичайних людей, відтворити вічну проблему протистояння «добро-зло».

Два факти, які викликали негативні емоції: вразило те, що скупа Бочончиха, яка має багато продуктів, дає Климкові в дорогу червиві сухарі; вразило те, в повісті «гроші не нужні нікому».

Одне питання (до автора, до героя, до читача): Чому головним героєм твору й носієм моральних чеснот є хлопчик-сирота, а не доросла людина?

Кросенс «...серед нещасних багато є добрих — ти іди вкупі з ними. Їх тепер сила-силенна суне у всі кінці...» (проблематика повісті Гр. Тютюнника «Климко»)

Прийом «Асоціативний куц»

Напиши слова – асоціації, пов'язані з поняттям «жертвовність». Поділися своїми думками з однокласниками.

Компонент «Письмо для себе – Письмо без правил»

Теми рефлексії: Як уважаєш, чи важливо знати, що на тебе чекають? Що, на твою думку, відчув Климко, коли підійшов до своєї станції? Чому Григорій Тютюнник завершив свій твір так трагічно? Запропонуй власну кінцівку.

Джон Бойн «Хлопчик в смугастій піжамі»

Текстоцентричні картки - завдання

Текст	Завдання
<p>Діти тулились одне до одного, на них кричали солдати. І що більше на них кричали, то тісніше вони притискалися до товаришів. Потім один із солдатів кинувся до них, і вони відчепилися одне від одного, нарешті зробивши те, чого, схоже, від них хотіли: вишикувалися в ряд, після чого солдати почали сміятися та аплодувати.</p> <p>— Мабуть, це репетиція, — здогадалася Гретель, ігноруючи те, що дехто з дітей, навіть такі ж дорослі, як вона сама або її старші, схоже, плакали.</p> <p>— Я ж казав, що тут діти, — промовив Бруно.</p> <p>А брат її насамкінець задумався ось про що. Спостерігаючи за сотнями людей, зайнятих своєю справою, він зазначив, що всі вони - маленькі хлопчики, росли хлопці, батьки, дідуся, дядечки й одинаки, що самотою вешталися з таким збентеженим виглядом, ніби в них не було родичів - усі вони одягнені абсолютно однаково: сіра смугаста піжама й така ж сама сіра смугаста шапочка на голові.</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Дібрати заголовок до частини тексту.2. Визначити передані автором почуття, тему і мікротему уривка, ключові слова, порушені автором проблеми.3. Запишіть слова, що характеризують почуття, які охоплюють Бруно у наведеному епізоді.4. Чому Гретель робить вигляд, що це репетиція, і не зважає на сльози дітей?5. Що тебе сильно вразило в наведеному фрагменті?6. Чому Бруно вразив однаковий одяг людей?7. Чи можна стверджувати, що збройний конфлікт спричиняє появу великої кількості лихих людей?8. Чи потрібно нам, людям 21 ст., пам'ятати жахливі події Другої світової війни?

Прийом «Ланцюжок подій»

Віднови послідовність подій. * В Берліні у нас велика оселя, більша, ніж ви можете уявити, тому там було що досліджувати. Тут зовсім не так. - Тут усе не так, - погодився Павел.

*Я в житті з ним не розмовляв, — не своїм голосом проскімлив Бруно. — І ніколи його раніше не бачив. Я з ним не знайомий. *Мені подобається, як звучить це слово: коли його вимовляєш, наче вітерець подує.

*«...І що ж із них виросте у такому місці...» — не вгавала мати.

*Шмуль тицьнув пальцем на черевики, у яких Бруно прийшов з дому: « Їх треба лишити тут».

*Звичайно, все це трапилося дуже давно й ніколи більше не повториться. Ні в наші дні, ні в нашу історичну добу.

Прийом «Емпатія»

Створи кольорові, запахові, смакові деталі – асоціації до опису – характеристики одного з персонажів повісті «Хлопчик в смугастій піжамі» та поділися емоціями, які в тебе викликає ця дійова особа. Сформулюйте міні – тексти так, що однокласники змогли відгадати героя твору. *Кольорові:* яскраво – червона зірка на чорному кольорі, смужка. *Запахів:* запах клею майстерні годинникаря, запах брудного одягу. *Смаки:* шоколад. *Емоції:* відчай, смуток.

Прийом «3-2-1»: 3 факти, які шокували, 2 факти, які викликали співчуття, 1 питання.

Три факти, які шокували: ідея знищення одного народу іншим, ставлення батька Бруно до власної родини, існування концтаборів. *Два факти, які викликали співчуття:* тортури над євреями, загибель Бруно.

Питання: Чи має одна нація право на знищення іншої?

Прийом «Кросенс». «Або людство покінчить з війною, або війна покінчить з людством...» Джон Кеннеді (проблематика твору Дж. Бойна «Хлопчик в смугастій піжамі»)

Комплексні компетентнісно зорієнтовані задачі 1.

Прочитайте уривок з тексту (розділ 8) від слів: « Голоси їхніх батьків звучали приглушено...» до «Із цими словами бабуся вибігла з дому». Поміркуйте, які наслідки для людей мала непокоря режимові фюрера у фашистській Німеччині. Чи можна називати патріотом батька Бруно? Кого ми вважаємо патріотом? (ключова компетентність – громадянська, морально- етична)

*Справжній педагог повинен працювати на майбутнє.
В. Сухомлинський*

Сучасні події показують, що ми не можемо сприймати майбутнє освіти як сталу даність. Але що, якщо майбутнє розглядати не як щось фантастичне, де учителів замінять роботи чи інформацію можна буде записувати в мозок? Уявляючи альтернативні варіанти майбутнього освіти, ми можемо не лише прораховувати можливі наслідки, а й паралельно розробляти гнучкі, чутливі освітні системи й бути готовими до потрясінь у майбутньому.

гейміфікація.

З першого дня свого існування людина завжди прагнула до знань і, звичайно ж, передавати свій досвід наступному поколінню. Це заняття з часом переросло у професію вчителя.

Звичайно ж, з часами, технічним прогресом і еволюцією людини вимоги до вчителів змінюються. У сучасну цифрову епоху вчителі повинні бути гнучкими та вміти пристосовуватися до викликів, що виникають на їхньому шляху. Щодня розробляються нові технології, які можуть змінити спосіб навчання учнів і спосіб навчання вчителів.

Нові моделі навчання передбачають й нові ролі учителя: тьютора, ментора чи фасилітатора. На відміну від класичного педагога, це людина, яка лише скеровує учня та працює із його запитом, допомагає йому зрозуміти себе, поставити правильні запитання, уточнити їх, вибрати траєкторію руху та не сходити з неї. Звичайно, щоб вчитель міг приміряти на себе таку роль, учні мають проявляти ініціативу та бути зацікавлені у вивченні матеріалу.

Характеристики вчителя XXI століття

Вміння зацікавити. Сьогодні вчителю все складніше зацікавлювати учнів, тому що доводиться змагатись із великою кількістю цікавого та яскравого контенту. Перш за все, на етапі мотивації до навчання, доречно створити атмосферу, де гартується зацікавленість у процесі, замість культивування отримання гарних оцінок.

Проблема в тому, що класичні освітні методики часто ігнорують простий, але безмежно значущий факт – навчання має приносити радість, воно може і має бути цікавим. Щоб розуміти, що буде цікаво учням, вчитель має крокувати у ногу із часом. Бути у курсі сучасних трендів та використовувати їх на свою користь.

Вивчення нових технологій. У формуванні стійкого інтересу до предмету допомагають, наприклад, ігрові освітні технології під назвою

Гейміфікація або ігрофікація — це використання окремих елементів ігор у неігрових практиках. Щоб впровадити в урок гейміфікацію, у першу чергу, потрібна захоплююча історія. Для цього нам необхідно визначити мету, розподілити ролі між учнями, а також придумати випробування і правила ігрового світу. Для досягнення оптимального результату слід поступово нарощувати складність випробувань в досліджуваному процесі, створювати менше конкуренції, а більше командної роботи.

Використання гаджетів. Сьогоднішні учні мають найновіші технологічні інструменти, але вони далекі від виготовлення власного цифрового контенту. У той час, як діти володіють гаджетами з можливостями писати блоги, створювати інфографіку, книги, відео, у багатьох класах, як і раніше, їх просять вимкнути всі пристрої.

Якщо ж дати учням шанс, вони можуть створювати гарні і творчі блоги, фільми або цифрові історії, якими вони будуть пишатися і ділитися з іншими.

Отже, вміти адаптуватися – це вміння, яким повинен володіти кожен сучасний учитель. Це можливо лише за умови високого рівня професійної компетентності, наявності розвинених професійних здібностей. Треба бути сучасним, розвиватись, бути гнучким до вимог часу. Завдань чимало, але професіоналам усе під силу!

ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТІ ВЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА. LEGO-ТЕХНОЛОГІЇ

Марина КАПІНОС,
учитель-логопед вищої категорії
Хмельницької середньої загальноосвітньої
школи I-III ступенів №18 ім.В.Чорновола

Любов КОБЛИК,
учитель-логопед вищої категорії, учитель-методист

Нікому не треба пояснювати, наскільки велика користь від конструкторів LEGO. А яке ж задоволення приносить гра з ним як для хлопчиків, так і для дівчаток. А іноді і для татусів та матусь!!! Адже це прекрасна можливість зануритися у світ піратів чи побудувати власне кафе. За допомогою звичайних цеглинок можна побудувати і споруду, і героя, і будь – який транспортний засіб. А як же класно розібрати готовий виріб і створити щось своє!

Працюючи з дітьми, постійно намагаєшся застосовувати нові методи, технології, які були б ефективними у роботі. Найбільш стійкий інтерес діти виявляють до конструктора LEGO. Кожен вчитель знайшов у ній щось для себе. Для вчителя-логопеда цеглинки також стали незамінними і ефективними у роботі з дітьми.

Інноваційні технології корекційної роботи із LEGO цеглинками сприяють корекції психічних процесів та подолання розладів мовлення у дітей, вчать дітей творчо мислити, будувати ланцюжки логічних суджень та взаємозв'язків, планувати свої дії та виражати свою думку, урізноманітнюють та вдосконалюють методику проведення заняття з дітьми, роблять процес навчання цікавим та ефективним.

Заняття в ігровій формі створюють неповторну атмосферу психологічного комфорту. Корекційна та розвивальна робота на таких заняттях відбувається м'яко, без нервового напруження, що позитивно позначається на якості засвоєння матеріалу.

Завдяки цим технологіям вчитель-логопед залучає до виконання завдань або пропонує гру, де діти розвивають:

- ✓ мовленнєве вміння, тобто вчать описувати детально свої дії, міркування, надавати чіткі та зрозумілі інструкції, висловлювати свої думки;
- ✓ уміння співпрацювати в парах чи групах, ділитися матеріалами, вчитися у своїх однолітків, розподіляти ролі та обов'язки;
- ✓ розвиває сенсорне сприйняття: сприйняття і формування уявлень про зовнішні властивості предметів (форму, величину, колір), положення у просторі.

Одним із показників інтелектуальної готовності до шкільного навчання є рівень розвитку дрібної моторики. Тренування рухів пальців рук дітей поліпшує не тільки рухові можливості дитини, але й розвиток психічних і мовленнєвих навичок.

Рухи пальців рук стимулюють розвиток центральної нервової системи і прискорюють розвиток мовлення дитини. У свою чергу, формування рухів руки взаємопов'язане з розвитком рухового аналізатора і зорового сприймання, різних видів чутливості, просторового орієнтування, координації рухів.

Досягнення хороших результатів при складанні конструктора формує у дітей впевненість у собі, навіть лідерські якості. LEGO дозволяє дітям вчитися, граючись. Дізнаючись щось нове, діти навчаються виражати своє ставлення до того, що відбувається. Конструюючи, вони занурюються в організовану дорослими ситуацію.

У ході навчальної діяльності діти стають будівельниками, архітекторами, лікарями, водіями, фермерами. Граючись, вони вигадують і втілюють в життя свої ідеї.

LEGO на логопедичних заняттях діти використовують із задоволенням. Цю технологію можна використовувати на різних етапах роботи :

- при постановці та автоматизації звуків;
- при роботі над граматичною будовою мовлення.

- при роботі над розвитком фонематичного сприйняття;

Готуючись до подорожі, діти конструюють, вчать вірші, працюють за схемами. При цьому у дітей розвивається творча уява, комунікативні якості, допитливість. Подорожуючи, діти допомагають своїм друзям, визволяють героїв з біди, пізнають цікаві факти.

Знання, які отримують діти, є актуальними, необхідними для них. А цікавий матеріал засвоюється легко і назавжди.

Більше завдань – за посиланням:

https://drive.google.com/file/d/1YMjvOktMrmkyUTU1_zC7E6B9wOlrISdU/view

Використана література:

- Рома О. Програма розвитку дитини від 2 до 6 років та методичні рекомендації «Безмежний світ гри з LEGO» / О. Рома, В. Ю. Близнюк, О. П. Борук. – Київ: the LEGO Foundation, 2016.
- Рома О. Шість цеглинок в освітньому просторі школи / Оксана Рома. – Київ: the LEGO Foundation, 2018.

У процесі діяльності розв'язуються різні задачі: психологічні, розвивальні, пізнавальні.

41

ОСВІТНІЙ ФОКУС СІЧЕНЬ, 2023, №1 (4)

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА

СИНДРОМ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ У ПЕДАГОГІВ

Чи знайомий вам стан, коли несподівано відчуваєте себе дуже стомленими,

з'являється вкрай дивне відчуття, коли до всього байдуже, усе дарма? Робота, яка так подобалася, без якої не уявляли своє життя, тепер не тішить, а дратує, спілкування з дітьми викликає негативні емоції. У голові лише одна думка: швидше б закінчився робочий день!

Психологи назвали цей стан синдромом емоційного вигорання - емоційне виснаження та спустошення, спричинене власною роботою. Він розвивається на тлі хронічного стресу, призводить до виснаження емоційно – енергетичних і особистісних ресурсів людини.

Освітня діяльність не має фіксованого обсягу і загальноприйнятих критеріїв оцінки результативності, але потребує творчості, активного функціонування свідомості, постійної роботи над собою, удосконалення та поповнення знань, що часто призводить до емоційного перенапруження.

Головними причинами професійного вигорання педагогів є:

- стрес, спричинений великим обсягом вимог;
- неспокійна обстановка на роботі, що потребує стійкої уваги і напруги;
- не завжди розумна організація праці;
- неухважність до свого здоров'я.

Ознаки емоційного вигорання:

1. Зниження самооцінки.
2. Відчуття самотності.
3. Емоційне виснаження.

У педагогів зі стажем до 5 років причиною емоційного вигорання вважають невідповідність очікувань та реальної дійсності. Найбільш високі показники емоційного вигорання мають педагоги зі стажем від 10 до 15 років. Вважається, що це пов'язано із кризою середнього віку.

Саме в цьому віці людина вперше озирається назад, замислюється над тим, чого досягла, оцінює свої професійні досягнення. Якщо їй здається, що вона не досягла певних успіхів (велика зарплата, статус, посада), свідомо чи ні, людина починає відчувати емоційний дискомфорт, психічну напругу, незадоволення працею, перевтому. У педагогів зі стажем роботи понад 20 років вигорання пов'язують з віковими особливостями. Адже саме на цьому віковому етапі перед педагогом постає питання: «А навіщо я працюю?» Якщо він вдало його розв'яже, то у віці 50 – 55 років переживає нове піднесення творчих сил.

Тож емоційне вигорання розвивається не через довготривалу діяльність, а в результаті вікових та професійних криз людини, до яких призводять певні її особистісні та організаційні якості.

Рекомендації:

- ✓ Піклуйтеся про здорове харчування, сон та фізичне навантаження. ✓ Будьте уважними до свого ресурсу та своїх власних потреб. ✓ Ставтеся до себе з любов'ю.
- ✓ Живіть у рамках своїх цінностей.
- ✓ Підтримуйте лише здорову комунікацію з людьми, регулюйте токсичні відносини.
- ✓ Пам'ятайте: робота – це лише одна з діяльностей, що може наповнювати ваше життя, а не все ваше життя.

Джерела: <https://osvitoria.media/experience/yak-vchytelyu-zapobigty-emotsijnomu-vygorannu-2/>
<https://mam-poltava.org.ua/news/profilaktika-sindromu-emociynogo-vigorannya-u-pedagogiv>

Альона БОРИСЮК,
психолог ЦПРПП
Нашим майбутнім
співавторам

Як і у кожного креативного педагога, у вас, безсумнівно, виникає безліч цікавих ідей та думок, які ви крок за кроком утілюєте в педагогічну працю: навчаєте, виховуєте, розвиваєте, впроваджуєте, формуєте, організовуєте. У вас є своя особлива манера спілкування з дітьми, індивідуальний стиль проведення уроку чи виховного заходу, крутецька освітня ідея, цінний досвід, набутий кропіткою працею і перевірений часом. Тобто все те, що робить вас справжніми майстрами своєї справи. То ж поділіться цим досвідом зі своїми колегами:
✓ опишіть історію свого професійного успіху/родзинки свого педагогічного

досвіду/цікаву розробку
навчального заняття чи
виховного заходу (обсяг – до 3-х сторінок формату А4,
шрифт Times New Roman, 14пт)

- ✓ додайте кілька світлин чи графічних зображень;
- ✓ мультимедійний контент розмістіть на Google-диску та додайте посилання до публікації;
- ✓ не забудьте вказати свої дані (прізвище, ім'я, назву

закладу освіти, посаду;

- ✓ надішліть матеріали за адресою:
khmcenterteachers@gmail.com (з поміткою «Для газети») до
20 числа кожного місяця.

Редакція залишає за собою право редагувати отримані матеріали та не несе відповідальності за їх зміст.

Засновник

Комунальна установа Хмельницької міської ради
«Центр професійного розвитку педагогічних
працівників»

Головний редактор Оксана РАТУШНЯК *Редактор*

Ірина БІГУС

З питань розміщення матеріалів
звертатися за тел. +38 (097) 400-49-07, +38 (067)
7492976

Ел. пошта: khmcenterteachers@gmail.com